І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIV. Ч. 86. JERSEY CITY and NEW YORK, П'ЯТНИЦЯ, 12-го ТРАВНЯ 1967 ЦЕНТІВ 10 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, FRIDAY, MAY 12, 1967 No. 86. VOL. LXXIV.

— ОСТАННІ ВІСТІ —

Четвер, 11-го травня, 1967

В АМЕРИЦІ

ПРОКУРАТОР ДЖІМ ҐАРРІСОН в Ню Орліні, Луїзіяна, почав слідство в справі змови на життя президента Кеннеді. Він оскаржує, що аґенти Центральної Розвідчої Аґенції і Федерального Бюра Інвестиґацій затаюють деякі інформації в справі злочину з листопада 1963-го року. Преса пише, що прокуратор Ґаррісон роздразнений тим, що тижневик „Нюзвік" недавно написав, що про змову вбити президента Кеннеді знає тільки єдиний прокуратор Ґаррісон. Прокуратор Ґаррісон має переслухати аґента ЕФБІ АЙ Реджіса Кеннеді і урядового аґента Воррена Де Брюейса. Перший з них переслухав Дейвіда В. Феррі, який мав бути свідком змови на життя президента Кеннеді. Феррі недавно помер. Ґаррісон покликав на свідка голову Центральної Розвідчої Аґенції Ричарда Гелмса.

О'БРАЄН ДОМАГАЄТЬСЯ ЗБІЛЬШИТИ поштові оплати на те, щоб можна було змодернізувати поштову службу та щоб можна було обслужити всіх тих, які користають із пошти в щораз збільшеному обсязі. Головний поштмайстер Лоренс Ф. О'Браєн, зізнаючи в Палатній Підкомісії в справах пошти, твердив, що ним очолюваний Поштовий Департамент обслуговує 6 відсотків людности всього світу, але число поштових посилок в цій країні становить половину всіх поштових посилок світу. Наша система не може кожного року обслужити пошту, бо число поштових посилок в році збільшується на три до чотирьох більйонів. В одному році воно становить 81 більйона посилок. Уряд пропонує збільшити оплату від листів на одного цента від 1-го липня та збільшити оплати від посилок другої, третьої і четвертої кляс.

СЕНАТСЬКІ ПРОВІДНИКИ НОВІДОМИЛИ, що повний Сенат „цензуруватиме" сенатора демократа зі стейту Коннектикат Томаса Дж. Дадда 22-го травня. Провідник демократичної більшости сенатор Майк Менсфілд із Монтани і провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Еверетт МекКінлі Діркcен закликають всіх сенаторів, щоб 22-го травня були в Сенаті, щоб могли почути оборону сенатора Дадда та резолюцію Сенатської Комісії в справах етичної поведінки. Ця Комісія є двопартійна. Вона одноголосно схвалила резолюцію про „цензуру" для сенатора Дадда за те, що він присвоїв собі фонди, вібрані на прийняттях на виборчу кампанію.

ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ В КВІТНІ СТАНОВИЛО 3.7 відсотка всіх робітних сил країни, як повідомляє статистичне бюро Департаменту Праці. Такий самий відсоток безробітних був кожного місяця, починаючи від грудня 1966-го року, тільки в березні 1967 він виносив 3.6 відсотка робітних сил ЗДА. На цей постійний відсоток безробітних впливають такі два чинники: 1. збільшення числа затруднених у всіх секторах, крім фабричного і будівельного секторів; 2. від початку цього року зменшився темп збільшування робітних сил. Комісар статистики в Департаменті Праці Артур М. Росс заявив, що хоч слідне сповільнення в темпі економічного росту, то не збільшується число безробітних внаслідок вище згаданих двох факторів.

В ЛЕТУНСЬКИХ КАТАСТРОФАХ В 1966 р. згинули 908 осіб, на 224 більше, як в 1965-му році. Ці дати подає Міжнародна Організація Цивільної Авіяції в Монтреалі, Канада. Це збільшення нещасливих випадків на летунських лініях в одному році сталося тому, що в тому році було кілька великих летунських катастроф, і тому, що значно збільшилося число осіб, які користають із летунського транспорту. В цих числах не враховані нещасливі випадки під час летів приватних літаків. Прибутки всіх летунських ліній в 113 державах в 1966 році становили 932 мільйони дол., що є найвищою сумою від 1947 року, коли засновано цю Міжнародну Авіяційну Організацію.

У СВІТІ

14 МІНІСТРІВ ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ ЧЛЕНСЬКИХ КРАЇН АТЛАНТІЙСЬКОГО СОЮЗУ (НАТО) ВІДБУЛИ у Парижі нараду, на якій прийшло до висновку, що хоч Західній Европі безпосередньо не погрожує аґресія збоку СССР, проте далі найбільш загрожені Греція і Туреччина. Тому ті міністри разом з шефами штабів прихилилися до концепції „рухомої реакції" на аґресію, на місце стратегії „масової відплати". „Рухома реакція" вимагає менших збройних сил, зате здатних швидко перекидатись з місця на місце.

ГРЕЦЬКИЙ МІНІСТЕР ВНУТРІШНІХ СПРАВ ГЕНЕРАЛ СТИЛІЯНОС ПАТАКОС ЗАЯВИВ напередодні процесу проти кол. парляментарного посла, професора Андреаса Папандреу, що коли навіть того підсудного засудять за державну зраду, то це не мусить бути кара смерти. Цією заявою грецький уряд заспокоїв закордонну публічну опінію, яка лякалася, що Андреаса Папандреу, що має багатьох приятелів серед американських економістів, розстріляють.

ГРЕЦЬКИЙ УРЯД ОБМЕЖИВ В'ЇЗД закордонних туристів до таких, що мають найменше 80 дол. на 10-тиденний побут у Греції. Цей розпорядок протидіє заливові Греції туристами, що приїздять без грошей, живуть по-спартанськи, займають по готелях і приватних домах квартири та не залишають закордонної валюти. Заборонено теж в'їзд до Греції „бітнікам" з бородами, нестриженим волоссям і в подертих одягах.

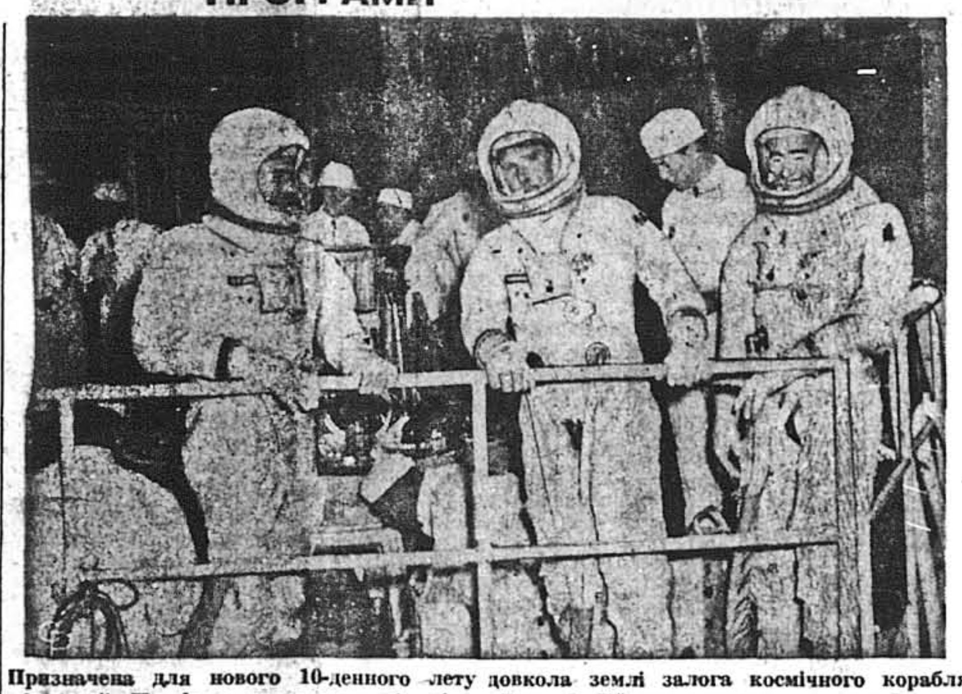
ПАПА ПАВЛО VI ПРИЙНЯВ на 45-хвилинній розмові голову Православної Вірменської Церкви Католікоса Хорена І. Папа і патріярх Католікос разом малилися у Сикстинській каплиці в соборі святого Петра. Це була друга зустріч, бо патріярх Католікос вийшов назустріч Папі Павлові VI у 1964 році у Бейруті у Ливані, коли Папа летів на Евхаристійний Конґрес до Бомбаю в Індії.

ЛІДЕР БРИТІЙСЬКОЇ КОНСЕРВАТИВНОЇ ПАРТІЇ ЕДВАРД ГІТ ВИГОЛОСИВ у палаті громад промову, в якій поручав британській закордонній політиці наблизитись до „европейського" становища в трьох головних справах, в яких існує конфлікт між ЗДА й шістьма членськими державами Европейської Економічної Спільноти: щодо договору проти атомової зброї, щодо міжнародної монетарної системи і щодо нового митного договору.

В АФРИКАНСЬКІЙ ҐАНІ РОЗСТРІЛЯНО двох поручників за керівну ролю у військовій змові проти існуючого режиму. 26-річний лейтенант Семюел Артур признався, що був ініціятором змови, а 27-річний лейтенант Мозес Єбоа убив популярного в Ґані головного команданта армії генерала Емануеля Котоку, що був одинокою смертною жертвою тієї невдалої змови.

АСТРОНАВТИ АПОЛЛО УПЕВНЕНІ В УСПІХУ СВОЄЇ ПРОГРАМИ

Давні, Каліфорнія. — Три астронавти, призначені до найближчого лету в космічному кораблі Аполло, заявили на пресовій конференції, що вони упевнені в успіху тієї програми, яку вони мають здійснити. Ці астронавти, які мають летіти довкола Землі впродовж 10 днів, можливо в березні 1968-го року, це — Волтер Куннінґгем, колишній летун в Морській піхоті, майор летунства Донн Ф. Ейзеле і капітан фльоти Волтер М. Шірра. Вони заявили, що новий космічний корабель Аполло, над будовою якого вони співпрацюють у фірмі Північної Американської Авіяції, має давати певну запоруку, що вдасться найближча фаза програми Аполло дістатися на Місяць в призначеному реченці, це значить в 1969-му році. Капітан Шірра заявив, що вони не стараються про те, щоб нестямно дотримати реченця лету до Місяця, тільки „поспішають згідно з наказами розуму". Як відомо 27-го січня три астронавти згинуло в кабіні Аполло внаслідок пожежі, яка знищила і космічний корабель Аполло. Зроблено все можливе, щоб не могла повторитися ця катастрофа з січня цього року. Капітан Шірра казав, що лет довкола Землі зможе відбутися аж тоді, коли всі заінтересовані астронавти будуть вповні вдоволені з нового космічного корабля та з тих нових змін, які застосовано при його будові. Космічний корабель перебудовано так, що майже виключена є в ньому пожежа. Дверцята до кабіни перебудовано так, що можна буде їх легко відчиняти на випадок потреби впродовж двох трьох секунд. Щоб всі три астронавти могли вийти з кабіни, на це треба буде 15-ох до 25-ох секунд, — заявив астронавт Ейзеле. На запит журналіста, чи смерть совєтського космонавта під час приземлювання не мала некорисного впливу на настрої американських астронавтів, відповів підполковник летунства Томас Стеффорд, що парашути докладно випробувано, і з цього боку немає жадної небезпеки. Стеффорд летів у двох програмах проєкту Джеміні. Шірра брав вже участь у двох попередніх летах довкола Землі. Майор Ейзеле і колишній летун Куннінґгем співпрацювали при будові космічних кораблів Джеміні і Аполло.

Призначена для нового 10-денного лету довкола землі залога космічного корабля „Аполло". На фото, починаючи від ліва: Донн Ф. Ейзеле, астронавт-ветеран Волтер М. Шірра, юн., і Волтер Куннінґгем. Шірра, який брав участь в летах „Меркурі" та „Джеміні", буде головним пілотом космічного корабля „Аполло".

Совєтський нищильник зударився з американським недалеко Японії

Вашинґтон. — Офіційно повідомлено, що в середу 10 травня ц. р. совєтський нищильник „Безслєдний" зударився з американським нищильником підводних човнів „Вокером" на захід від японського острова Гоккайдо. Обидва нищильники тільки легко пошкоджені назовні, а шкоди людям не було ніякої. Совєтський нищильник увесь час шпигував американські кораблі, які відбували в тому часі на Японському морі маневри. Коли названий вгорі совєтський нищильник небезпечно наближувався до американського, то американський корабель кількакратно перестерігав його. Припускають, що совєтський капітан радше зумисне старався вдарити американський нищильник, задля ворожої демонстрації, ані ж те, що це сталося „випадково". Совєтського шарже Д'аффер у Вашинґтоні Юрія Чернякова викликано того самого дня до Державного Департаменту і заявлено йому усний протест проти поведення совєтського корабля. Після удару „Безслєдний" швидко відплив геть. Американські газети пригадують, що совєтські воєнні кораблі постійно з'являються на морях всіх західніх маневрів і поводяться провокаційно.

4,000 ОСІБ БАЧИЛИ ПЕРЕМОГУ ШОТЛЯНДСЬКОЇ ДРУЖИНИ „ДАНДІ" НАД ЗБІРНОЮ УКРАЇНЦІВ ЗДА І КАНАДИ ВИСЛІДОМ 4:1

Міжнародні футбольні змагання дружин „Данді" із Шотляндії та Збірної Українців ЗДА і Канади, які відбулися в середу, 10-го травня, закінчилися перемогою відомої першодивізійної дружини „Данді" шотляндців із рахунком 4:1. Цій першій міжнародній зустрічі української футбольної репрезентації із закордонною дружиною, влаштованій в будному дні у вечірніх годинах у містечку Ґаррісоні, Н Дж., приглядалося 4.000 осіб, які прибули на змагання не лише з метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі, але і з віддалених місцевостей.

На годину перед змаганнями почався семінар для тренерів футболу високих і середніх шкіл та для молоді, зацікавленої футболем, яким проводив тренер „Данді" і його змагуни. Опісля відбулася церемонія відкриття змагань з короткими промовами головного предсідника УНСоюзу, який спонзорував цю міжнародну спортову імпрезу, Йосипа Лисогора та голови Української Спортової Централі Америки і Канади, під патронатом якої влаштовано ці змагання, д-р Михайла Снігуровича. Офіційну церемонію відкриття змагань завершено співом національних гимнів, американського, англійського та українського, у виконанні оперової співачки Марії Лисогір.

Змагунів обох дружин привітали на грищі представники УНСоюзу і УСЦАК в товаристві „Міс Союзівки" Роми Романюк та її дружок Аркадії Колодій і Марусі Кондревич, які вручили капітанам дружин китиці квітів. Опісля капітан Збірної Українців Зенон Снилик вручив капітанові дружини гостей пропам'ятний прапорець, синьо-жовтий із вигафтованою емблемою УНСоюзу. Представлені через гучномовці дружини виступили до зустрічі в таких складах: „Данді": Дж. Аррол, Б. Вільсон, Б. Кокс, С. Маррей, Дж. Стюарт, Б. Кампбел, Дж. Скат, С. Вільсон, Дж. МекЛін, А. Брайс; Збірна Українців: Володимир Тарнавський (Орест Банах), Мирон Воробець, Микола Павлишин, Богдан Лялька (Степан Яник), Мирон Куляс, Зенон Снилик, Євген Кравець, Олесь Чайка, Володимир Скоцень (Олександер Попович), Лев Довгалюк, Ришард Скора (Лев Вільчак). Керівник дружини Збірної Українців Євген Чижович переводив у поданому складі ряд пересунень цих самих змагунів на різні позиції.

Зустріч почалася наступами шотляндців, які увінчалися на 6-ій хвилині першими воротами, коли сильний стріл після кутового удару спрямував М. Павлишин головою у власні ворота. Це й були одинокі ворота першої половини, бо хоч гості переважали в полі, їхні намагання підвищити вислід залишилися безуспішними. В тому часі Збірна здобулась всього на декілька акцій під ворота суперників. Друга півгра почалась із більше змінними акціями, але саме тоді напад „Данді" підвищив вислід зустрічі на 2:0 на 54-ій хвилині зі стрілу Дж. МекЛіна та на 3:0 зі стрілу Б. Кемпбела десять хвилин пізніше. На 81-ій хвилині гри симпатики Збірної Українців могли порадуватися ворітним успіхом своєї дружини, коли швидкий наступ чвірки нападу закінчився гострим і притомним стрілом Ришарда Скори у ворота „Данді". Шотляндці не ждали довго на відплатні ворота, які здобув для них знову Б. Кемпбел дві хвилини пізніше, устійнюючи вислід зустрічі на 4:1.

Шотляндська футбольна дружина „Данді"

Суддював ці змагання Петер МекІнтаєр з Ню Джерзі.

У переві змагань виступала школька оркестра, а після неї Танцювальний Ансамбль О. СУМА з Пассейку — „Лиман", якого українські танки „Привіт" і „Гопак" нагородили глядачі рясними оплесками. Після змагань відбулось в УНДомі в Джерзі Сити прийняття для змагунів та організаторів цієї міжнародної футбольної зустрічі, на якому промовляли до зібраних представники УНСоюзу, спонзора змагань та господаря прийняття. Всім змагунам Збірної Українців були вручені почесні грамоти із підписами на них головного предсідника УНСоюзу Йосипа Лисогора і керівника Збірної Євгена Чижовича. Таку грамоту передано теж до Шикаґа для Михайла Ноги, який через контузію коліна не міг взяти участи в змаганнях, а крім нього вручено грамоти Володимирові Чижовичеві і Володимирові Каздобі, які не грали у Збірній через приналежність до клюбу непризнаної Американським Футбольним Союзом ліґи. Спеціяльна комісія вибрала найкращим і найбільше цінним змагуном Збірної Українців Богдана Ляльку, який одержав з рук фундатора Леоніда Гребінки чашу найкращого змагуна. Цей самий фундатор вручив пропам'ятну таблицю із виґравірованими на ній прізвищами усіх змагунів Збірної капітанові дружини Зенонові Сниликові. Ця таблиця мала б зберігатися в одному із українських музеїв, який має спортовий відділ.

На прийнятті були члени Екзекутиви УНСоюзу заст. гол. предсідника Марія Душник, заст. гол. предсідника і ред. спорту у „Свободі" Володимир Сохан, головний касир Іван Кокольський, головні радні Степан Гавриш і Анна Дубас, яка разом із організаційним референтом Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Нюарку Мироном Леськовим вклала багато праці в підготову і переведення цієї справді репрезентативної імпрези.

Ген. Вестморленд став відповідальним за спокій у запіллі Південного В'єтнаму

Сайґон. — Новий американський амбасадор у Південному В'єтнамі, Елсворт Банкер, заявив на пресовій конференції, що надалі за так звану пацифікаційну програму буде відповідальним головний командант американських військ у В'єтнамі, ген. Вільям Вестморленд. Дотепер тією справою керував заступник амбасадора Генрі Кебота Ладжа, Вільям Портер. Надалі заступником генерала Вестморленда в справах ладу і спокою в запіллі Південного В'єтнаму буде колишній асистент президента Джансона, Роберт В. Комер, який має титул амбасадора. Юджин В. Лок заступатиме амбасадора Банкера під час його неприявности у В'єтнамі. Невдачу в справі „пацифікації" Південного В'єтнаму приписують фактові, що південно-в'єтнамська армія не всилі запевнити безпеку мешканцям сел і малих містечок, де — після відходу американського війська — швидко знову з'являються комуністичні партизани та терроризують мешканців і мстяться на „коляборантах". Водночас, однаково американські, як південно-в'єтнамські військові і політичні кола одностайно погодились, що не можна буде успішно перемогти комуністичної аґресії і партизанки так довго, поки села не стануть льояльними супроти центральної державної влади і самі не ставитимуть спротиву комуністичним аґітаторам та терористам.

Латинська мова не обов'язкова в Римо-католицькій Церкві

Рим. Папа Павло VI підписав декрет, що з днем 29 червня ц. р. латинська мова перестає бути обов'язковою в Богослужбах у Римо-католицькій Церкві. Її можуть заступити „розговірні мови", себто новітні національні мови навіть при уділюванні Святого Причастія та в церемоніях висвячування духовників. Практичне виконання цього розпорядження залежить від епархіяльних єпископів. У тому самому розпорядку говориться про інші допускальні зміни в молитвах та інших церковних відправах, як також в одягах духовників при різних нагодах. Це особливо важливе для Далекого Сходу, де білий кольор, застережений для Богослужебних відправ з радісних нагод, як, наприклад, вінчання, є жалобним кольором, що його далекосхідні автохтони вживають на похоронах. Цей останній розпорядок Папи стоїть у тісному зв'язку з постановами Другого Ватиканського Собору з 1963 року.

Припинені екзамени студентів в справі відкладення військової служби

Вашинґтон. — Директор Рекрутаційного Уряду генерал - полковник Луїс Б. Герші, зізнаючи в Палатній Комісії Збройних Сил, заявив, що не відбудуться в осені ц. р. екзамени студентів, які просять про відкладення військової служби для докінчення студій. Це сталося тому, що президент Джансон ще не зовсім рішений, чи припинити відкладення військової служби тим студентам, які студіюють на нижчих роках в коледжах і університетах. Генерал полковник Герші зізнавав в тому дусі, щоб Конґрес продовжив на чотири роки закон про обов'язкову службу, реченець якого кінчається 30-го червня 1967 року. Численні члени Конґресу мають застереження до проєкту Президента, щоб не можна було відкладати військову службу студентам, які про це просять. На думку Уряду на відкладення військової повинности заслуговують тільки ті студенти, які студіюють на вищих роках і приготовляються вже до здобуття академічних титулів. В першу чергу мали б користати з відкладення військової служби студенти медицини й дентистики, які вчаться на вищих роках. Восени коло одного мільйона студентів мали відбувати екзамени, щоб мати право на відкладення військової служби.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ПРОФ. ОЛЕКСАНДРА ГРАНОВСЬКОГО ВІДЗНАЧЕНО В МІННЕСОТСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

С. Полл, Міннесота. — Як повідомила місцева газета „С. Пол Піонір Пресс" з 19 квітня, між шістьма професорами Міннесотського університету, відзначеними на бенкеті за успіхи в їхніх ділянках почесними плякетами, був проф. д-р Олександер Грановський, професор біології, тепер емерит при тому університеті. Відзначення відбулось 14 квітня, з рамени Міннесотської АН, з нагоди 35-літнього ювілею тієї Академії.

УКРАЇНСЬКЕ КАТОЛИЦЬКЕ БОГОСЛУЖЕННЯ В АМЕРИКАНСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Стілл, П. Дакота. — Як повідомив д-р Антін Жуковський, у державному університеті Фарґо, у стейті Північна Дакота, в каплиці св. Павла, відбулось у квітні українське католицьке Богослуження для американських студентів та професури, яке відслужив о. Іван Кмач з української католицької церкви св. Івана в Белфілді. Він і 30 співаків з тієї церкви проїхали 300 миль до Університету Фарґо. Місцева газета „Католик Акшен Нюз" ч. 5 з травня помістила фотознімку з українського Богослуження, а в замітці зазначила, що у ЗДА живе понад півмільйона американців українського походження, приналежних до цього барвистого і своєрідного Візантійського обряду.

3-ГО ЧЕРВНЯ НА СОЮЗІВЦІ

Ню Йорк. — З нагоди 19-го з'їзду Товариства Українських Інженерів Америки, що відбудеться на „Союзівці" біля Керґонксону, Управа Товариства повідомляє, що 3-го червня, о год. 7-ій вечора там буде також спільна вечеря з такою програмою: відкриття, спільна вечеря, слово голови ГУ Т-ва д-ра П. Грицака, привіти, мистецька частина і забава з танцями.

УКРАЇНЕЦЬ — ЛИЦАРЕМ ОРДЕНУ СВ. СИЛЬВЕСТРА ПАПИ

Рим. — Як повідомив тижневик „Нова Зоря" з 7 травня, „Апостольська столиця найменувала проф. Степана Бобеляка у Фолберті, в Західній Німеччині, лицарем командором Ордену св. Сильвестра Папи", за „ревну працю для Святої Церкви і українського народу, а особливо за його невтомне піклування і виховання молоді в релігійно-національному дусі".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid ot the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Герої своєї професії

9 травня ц. р. із смертю в Південному В'єтнамі 35-річної журналістки Філіппи Дюк Скайлер, згинуло там уже десять американських кореспондентів у виконуванні своєї професійної праці. Прізвище кожного з них доповнює довгий список подібних жертв, виписаний на стіні репрезентаційної кімнати в домівці нюйоркського Клюбу Заморської Преси. Це все герої нарівні з вояками, що боролися на побойовищах і згинули з ім'ям своєї батьківщини на устах. Єдина різниця між ними та, що одні мали в руках машинову пістолю, кріса, вогнемета чи ґранату, а другі — тільки перо. Одні й другі виконували той самий обов'язок — боронити правду.

Подивугідне розуміння основної місії преси у американських журналістів: давати читачам інформацію. Передусім і головно інформацію, — а щойно потім насвітлювати ту інформацію своїми міркуваннями чи давати фактичний матеріял читачам інтерпретувати інформацію, як кому до вподоби. Щоб здобути ту інформацію — американський журналіст ні на мить не вагається наражати своє життя на небезпеку: на місцях пожеж, на теренах, охоплених стихійними катастрофами, при небезпечних наукових експериментах. Але передусім під час воєн. Нинішній журналіст не пересиджує в запіллі у головній кватирі й не вичікує офіційних комунікатів. Він сам іде безпосередньо до джерела фактичних інформацій, тобто — бере участь разом із вояками у бойових діях, повзе разом із ними у непролазних джунглях, приземлюється в літаку на імпровізованих летовищах, їздить моторовими човнами у дельті Меконґу під кулями комуністичних снайперів. Це — журналіст, що ділить з вояками всі їхні труди й небезпеки. А командування, свідоме місії вільної преси та значення правдивої інформації про воєнні успіхи й невдачі — дає часописним кореспондентам всі власні засоби до розпорядження і не робить ніяких труднощів.

Беззастережна відданість службовим обов'язкам, високе фахове знання, шанування гідности в інших і виявлювання власної гідности своєю працею та відвагою здобуває американському журналістові повагу в усьому світі. Кожна нова смертна жертва журналістичного обов'язку нагадує всі ці прикмети американських журналістів і змушує хилити голови перед такими героями.

„ЕКСПО-67" і політика

Подіятакаго великого маштабу, як Світова Виставка, є якоюсь мірою і політичною подією, адже там перед лицем, сказати б, усього світу кожна країна, чи, радше, кожна державна система, показує свої реальні досягнення в багатьох галузях економіки і культури. Так і Виставка в Монтреалі „ЕКСПО-67", яку вже відвідали понад 2 мільйони людей, є до деякої міри люстром досягнень різних країн і, одночасно, політичною подією.

Вже чимало наших земляків побували на Світовій Виставці і справедливо нею захоплюються. Канадійська і світова преса також дає „ЕКСПО-67" високу оцінку. Однак, наші земляки і канадійська преса, як, наприклад, „Монтреал Стар", вже звернули увагу на те, що деякі країни так званого соціялістичного бльоку намагаються використати цю Світову Виставку для неприкритої навіть фіґовим листочком політичної пропаґанди. Якщо в прегарному, багатющому павільйоні ЗДА відвідувачі бачать першоклясно виконані речі хатнього вжитку, модерні авта, телевізори, телефони, включно з макетами „Експлорера" та інших розвідувачів космосу, то вже в павільйоні СССР куди більше різних діяграм, фотознімків, цифрових звітів, червоних прапорів, крім холодильників та авт, на які треба в СССР чекати часом більше як рік, щоб їх придбати . . .

Звичайно так буває, що найменший кричить найбільше. На „ЕКСПО-67" у найгрубшу пропаґандивну політичну трубу дме . . . Куба. В її павільйоні майже нічого не показано з „соціялістичних досягнень" режиму Кастра, зате повно фотознімків, включно з голою танцюристкою, багато діяграм і схем, повно гасел проти . . . „американського імперіялізму" . . . І недурно канадійський журналіст Брюс Тейлор заявив у „Монтреал Стар", що кубинський павільйон — це „безсоромна пропаґанда". В тому павільйоні продають непомірно великі гаванські сиґари, патефонні платівки та сувеніри із стероризованої Куби, — сувеніри, які мають відображувати „щасливе життя" знедоленого острова.

Маси відвідувачів „ЕКСПО-67" немов інтуїтивно відчувають, що в кубинському павільйоні вони не побачать справжньої Куби — і оминають той павільйон. Але масово відвідують павільйон СССР з його „українськими куточками", де також повно політичної пропаґанди.

Ф. Лукіянович

ТРИ НОВОСТВОРЕНІ ДЕРЖАВИ

Держави і їх колонії

Ще коли автор цих рядків ходив до гімназії, географія була легким предметом. Треба було знати держави та столиці Европи і всіх трьох Америк, запам'ятати найбільші колонії і до котрої з держав вони належали. Це не було трудно, бо, як слушно казали, сонце у Британській Імперії ніколи не заходило. Вона мала колонія в Африці, Азії, Домініон у Північній Америці, навіть маленьку колонію у Південній Америці — Британську Ґвіяну. Британія посідала четверту частину земної кулі.

А тепер? Спробуйте вичислити всі африканскі держави та їхні столиці. Якщо ви не фахівець — заплутаєтесь. Бо де, наприклад, Сієрра Леоне, а де Руанда - Бурунді? Які їх столиці та який державний устрій?

Барбадос

В останніх шістьох місяцях ще три колонії відокремились від колись потужної Британської Імперії. Це — Барбадос, Боствана та Лесото.

Обшир між узбережжям трьох Америк — Північної, Середущої та Південної — з однієї сторони, і ланцюгом островів, що від Флориди йдуть на захід, а потім спускаються на південь до берегів Венесуелі, творить водний простір, названий Карібським морем.

Серед того намиста островів, зокрема Куби, Гаїті та Домініканської Республіки, коли посуватись на південь, лежать Порто Ріко і цілий ряд інших островів. Два із них, а саме Ямайка і Тринідад, в минулих роках усамостійнились від Британської Імперії.

Барбадос — це острів, що лежить недалеко Венесуелі. Поверхнею він дорівнює місту Філядельфії (130 кв. миль), населення має 250.000, письменність становить 98% (найвища з усіх островів), авт нараховується тут 25.000, або одне авто на 10 мешканців, що також є рекордом для карібських островів.

Головний прибуток Барбадосу — цукрова тростина і туризм. Якщо б доплив туристів припинився, то новоствореній державі загрожувало б банкрутство. Хібащо щедрий сусід із півночі, ЗДА, прийшов би з півдаровизною, вроді програми відбудови чи довготривалої позички, що її ніколи не віддається, а як виpаcає, то на її конто позичається ще більшу суму грошей.

Бечуаналенд - Боствана

На початку XIX століття голляндські поселенці - бури (бауери) з Південної Африки посувалися на північ, тоді як кілька муринських племен, в пошуках дичини, спускались на південь. Зустрівшись, вони почали боротьбу, що мала закінчитись неминучим винищенням муринів. Одначе на захист їх стала всесильна тоді Британія. І так на території голляндських бурів створились три країни із негритянських племен.

Одна із них — це Бечуаналенд, з поверхнею 270.000 кв. миль та населенням 560.000. Одначе, із цієї поверхні лише мала частина, бо тільки 45.000 кв. миль, придатна на випас худоби та рільництво. Решта — це пустиня Калаґарі, солоне озеро Макарікарі і трясовиння Укауоконґо. Країну перетинає родезійська залізниця, а із заходу відмежовують її річки Молопо та Лімпопо.

Бечуаналенд не має ніяких виглядів на розвиток економічного життя, хібащо знайшлися б тут багаті поклади корисних мінералів.

Минулої осени, в день проголошення незалежности Бечуаналенду у його столиці Ґаберонес, звіялись сильні вітри. Віщуни передрікали довгожданий дощ. Натомість вітри навіяли хмари піску, що засипав траву, і понад мільйон тварин згинуло. Населення почало голодувати. Постало питання: чи взагалі треба було самостійности країні, яка до того зовсім не приготована?

Тепер Бечуаналенд перезвано на Боствану. Спробуйте запам'ятати собі це.

Басутоленд - Лесото

Інше муринське плем'я, Басуто, що воювало з бурами, зазнало великих втрат від безпощадного племени Звазі. Бо Звазі палили і вирубували впень усе, що траплялось їм на дорозі, а бури щадили полонених і не забирали жінок.

Населення Басуто начислює приблизно 900.000 осіб, займає 10.000 кв. миль поверхні і має таку саму болючу проблему, як і Боствана: мала кількість родючої землі. Тому три чверті населення працює у Південній Африці. Якщо б ця держава замкнула свої кордони, то Басутолендові загрожували б безробіття і голод.

Після проголошення незалежности Басутоленд перезвано на Лесото, із столицею у Масеру. Державний устрій — королівство. Король — 30-річний Мошушу.

Для свого прохарчування, крім праці у Південній Африці, населення Лесото користає із допомоги свого колишнього „поневолювача", Великої Британії, що приділила 36 мільйонів долярів на наступних три роки.

Як далі буде із тією територією — бо державою назвати її годі — тяжко сказати. Одне певне: економічні санкції проти Південної Африки з потрійною силою битимуть по „самостійних" Боствані та Лесото, бо їхніх робітників звільнятимуть з праці в першу чергу.

НА ЩО ЙДЕ МАРМУР З УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ

„Радянська Україна" з 6 травня частково відповідає: „З видуботого на Україні та обробленого в Підмосков'ї граніту зведені пам'ятники В. І. Леніну в Ульяновську, Шушенському, Ленінграді, Вологді, Кінемші, Владимирі, Муромі, Нальчику, Єгор'євську, Руцбовську та в багатьох інших містах, Карлові Марксу в Москві, борцям революції в Коломні. . ."

Віра Дорожинська

НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ МОЛОДІ

Непорозуміння між батьками і дітьми існують з часів появи одних і других. Батьки — переважно консервативні, „вчорашні", діти — проґрес, майбутнє.

До кінця другої світової війни зміни в думанні та діях обох поколінь проходили повільним, еволюційним шляхом. Після війни певна частина молоді, раптово, в бунтарський спосіб заявила свою незалежність, відірвалась від родинного кореня і рішила, що вона є носієм нових ідей. Щоб яскравіше виявити протест проти батьківського складу життя, вона змінила свою зовнішність: відпустила довге волосся, бороди, ходить в обірваному, чудернацькому одягу і намагається переконати світ, ніби ні в що не вірить.

Чи дійсно тут є щось нове? Бороди, довге волосся чоловіки носили ще до біблійних часів. Невживання мила, гребінців, ножиць може пошкодити хіба лише промисловості, що їх виробляє, але нових ідей для людства не дасть. Не є новим і безвір'я, заперечення всіх підстав культури — згадаймо нігілістів минулого сторіччя. Зрештою, серед них було немало мудрих людей. Філософ Ніцше називав себе нігілістом також.

Не знаю, чи комусь доводилось пресидіти декілька годин на площі Вашинґтона, в Ню Йорку, спостерігаючи молодь? Чи хтось, принаймні раз, відвідав котрийсь з її ресторанів або клюбів, де з'являються в дивних одягах не менше дивні комбінації дівчат з дівчатами, а хлопців з хлопцями.

Для більшости наших читачів відвідати такий льокаль „не випадає". Але це — світ, в який можуть попасти також українські діти. І тому цей світ мусимо знати, щоб допомогти нашій молоді його оминути.

Дехто переходить так званий „бітніцький" вік, неначе дитина кір: перехворіє, і через кілька років вертається до нормального життя.

Небезпечною є група, що підпала під політично шкідливі впливи тих, через кого ми покинули рідні землі. Ця група руйнує потяг молоді до науки, її відповідальність перед батьківщиною, її християнські обов'язки супроти суспільства, Церкви. Численні представники цієї молоді вживають наркотики.

Цікаво, чи мала нагоду хоч невелика кількість українців бачити фільми (на жаль, вони ще не є цілком готові для інформацій всього населення), в яких показано терпіння наркомана. Наші лікарі добре ознайомлені з цим у своїй щоденній практиці.

За час діяння так званого „сухого" закону в Америці народились десятки мільйонерів, гандлюючи алькоголем. Тепер мільйонерами стають люди, які торгують наркотиками.

Героїн та маріхуану перепачковують з червоного Китаю до Америки, переслідуючи дві цілі — здобувати доляри та руйнувати мораль, здоров'я та психіку американської молоді. Обидва наркотики досить дорогі, але, заживши їх декілька разів, людина стає наркоманом. Щоб мати гроші на цю коштовну отрую, вона іде на крадіж, убивство, торгівлю собою.

Останнім часом з'явилося декілька нових, дешевших засобів, які тимчасово „переносять" людину в світ мальовничих або жахливих ілюзій. До них належать шкірки з бананів, насіння „кручених паничів" (морнінґ ґлорі) або ЛСД.

Цей останній хемічний продукт уперше приготовив і випадково випробував швайцарський учений, доктор Альберт Гофман. Спочатку вважалось, що ЛСД не є аж таким шкідливим і не витворює потреби в постійному його вживанні, як то буває з наркотиками.

Досліджуючи ЛСД, учені знайшли, що вистачить один раз зажити цього препарату, щоб ілюзії, викликані ним, повторювалися через місяць, рік і навіть довший час. Молоді люди, які вживають ЛСД, називають це „подорожуванням". На жаль, багато з них не повернулося з дивно розпочатих „подорожей" і все ще перебувають у лікарнях.

ЛСД по - різному діє на різних осіб: одним здається, що вони можуть літати — і цілком спокійно вискакують з вікон чи дахів, розбиваючись часто на смерть; інші відчувають потребу когось замордувати.

Людина, яка хоч раз зажила ЛСД, не сміє мати дітей — вчені доказують, що цей наркотик нищить хромосоми, внаслідок чого народжуються фізично або розумово скалічені діти.

Д-р Д. Фішер і д-р Т. Унгерлендер з нервопсихіятричного інституту в Каліфорнії уважають, що світ не знає іншого наркотику, який так тяжко руйнує нервову систему і мозок людини. Статистичні дані кажуть, що 40-50% серднього шкільної та університетської молоді в Каліфорнії принаймні по одному разу спробувала ЛСД, в інших місцях їх нараховується до 30%. Постійних споживачів цієї отруї серед студентів є приблизно 3-4%.

Погані успіхи в школі, необдумана кара батьків, хатні сварки, нещасливе кохання — все це може спонукати молоду людину звернутися за поміччю до ЛСД. Але часто спричиняється до цього й товариство, в якому „натягають" дівчину чи хлопця, що мовляв, не мають відваги спробувати чудодійного чару, що так д о п о м а г є, принаймні, хвилево, забути щоденні клопоти. Недосвідчена молода людина робить жахливий крок, що потім руйнує все її життя.

На річній конференції „Амерікен Коледж Гелт Асосіейшен", що відбулась у Ню Йорку в березні цього року, д-р Фішер так закінчив свою доповідь:

„Той, хто хоче допомогти студентам і взагалі нашій молоді, мусить по - справжньому в з я т и с я за широке інформування про руйнуючі дії ЛСД, а тим, хто вже став жертвами ЛСД, допомогти позбутися тієї страшної звички".

Треба рішуче остерігати нашу молодь проти уживання наркотиків, рівночасно освідомлюючи батьків, учителів наших шкіл і виховників молодечих організацій, якої величезної шкоди завдають наркотики людині.

Інформації про руїнницьке діяння наркотиків, а особливо дешевого ЛСД, мусять подавати авторитетні в цій справі особи, передусім лікарі. Здаємо собі справу, як тяжко працюють наші лікарі, одначе лише вони можуть писати на цю тему в доступній всім українській мові і робити реферати, зрозумілі для звичайного громадянина.

ГОЛОС ЧИТАЧА

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ГІМНАЗІЯ

У „Свободі" з 27 квітня ц. р. вміщено цікаву замітку п. Богдана Остап'юка про українську гімназію в Тернополі у зв'язку з з'їздом колишніх її професорів та учнів, що має відбутися 10-11 червня ц. р. на Союзівці.

Дуже кортить мене вибратися на зустріч з Канади, але поки це станеться, хочу виправити одну неточність в цінному дописі п. Остап'юка. А саме він пише, що тернопільську українську гімназію (тоді вона офіційно називалася: ц. к. гімназія ім. Франц Иосифа I з рускою мовою викладовою) перенесено до нового будинку в шкільному році 1906-1907, тобто у вересні 1907 року, коли шкільний рік починався.

У своїх споминах про цю гімназію, надрукованих у збірнику „Шляхами Золотого Поділля" (стор. 137-149), її професор, а пізніше управитель Михайло Губчак пише, що гімназію перенесено до новозбудованого власного будинку в шкільнім році 1907-1908, тобто восени 1908 року.

Обидві дати треба виправити. Коли я вступив до першої кляси тієї гімназії у вересні 1909 року, то приміщувалася вона в двох старих будинках. Кляси 1-4 були в будинку монастиря оо. Домініканів, тобто в подомініканськім будинку. Коридори були темні, кімнати такі самі, будинок мав тріщини в стінах, і йому загрожувала катастрофа. Але нас потішали, що вже не довго будемо тут тиснутися, бо нове приміщення вже будують. Це ми, зрештою, самі могли бачити, бо будували тоді два великі будинки: один більший і кращий для польської гімназії і другий менший, фронтом до півночі, але теж гарний будинок для нашої.

5-8 кляси нашої гімназії знаходилися також у старім будинку при вулиці Валовій. Будинок той мав за сусідів — від сходу в'язницю Окружного Суду, звідки через вікна наші учні під час перерви мали нагоду чути всякі брудні слова. Зі західньої сторони була торговиця, де звичайно стояли селянські вози, а поміж ними увихалися різні купці, купчики та перекупки, переважно потомки хазарів, і при тім соковитою мовою, деколи нецензурними словами добивали торгу. Всі ті крикливі розмови учні мусіли вислухувати, зокрема, весною чи осінню, коли відкривали вікна, щоб впустити до кляс „свіжого" повітря.

Упродовж 1909 і 1910 року викінчували будинки для польської і української гімназій. І вже в 1911 році восени розпочався шкільний рік в новім будинку. Я перейшов до 3 кляси. Вула велика парада, посвячення, промови різних достойників — шкільних, міських і державних. Наші серця були сповнені радістю, що нарешті ми дочекалися ґарного, модерного, просторого приміщення. Тільки шкільне подвір'я було тіснувате для нашої гімназії.

Поляки мали більший будинок і більше подвір'я, хоч учнів в польській гімназії було коло 320, з того понад 200 жидів, а в нашій було коло 700. Перша кляса мала три відділи (я був у відділі „В"), по 40 учнів в кожному.

Д-р Степан Годований
Торонто, Канада

З листів до Редакції

ПРО АВТОРА КАРИКАТУРИ-ШАРЖУ ВАСИЛЯ ПАЧОВСЬКОГО

У літературно - мистецькому додатку „Свободи" з 11 квітня ц. р. вміщено карикатуру - шарж поета Василя Пачовського із зазначенням, що це робота мистця Романа Чорнія. Це неточно, ця робота належить мені. Наприкінці 1934 р. голова Товариства Українських Письменників і Журналістів ім. І. Франка у Львові, Роман Купчинський, звернувся до мене з пропозицією допомогти удекорувати залю для новорічного равту того товариства. Тоді я виконав 10 кольорових шаржів величини газети, темою яких були постаті тодішнього нашого літературного і музичного життя. Ті малюнки частинно збереглися і знаходяться тепер в Америці. Крім В. Пачовського, в серії шаржів були ще такі особи: Василь Стефаник, Улас Самчук, Євген Маланюк, Богдан Ігор Антонич, Дмитро Донцов, Михайло Рудницький, пані О. Шепарович (редактор журналу „Жінка") та два оперові співаки — Михайло Голинський і Василь Тисяк.

С. Гординський
15 квітня 1967
Верона, Н. Дж.

СПРОСТУВАННЯ НЕТОЧНОСТИ

Д-р Ст. Годований з Торонта звернув увагу, що в моїх „Доповненнях до історичної світлини" (див. „Свобода" з 6 квітня) є неточність: Константина Назарукова — це донька професора львівського університету о. О. Огоновського, а її мати була з роду Левицька, рідна сестра д-ра К. Левицького. На світлині з бенкету повинні ще бути: проф. Ісаак Мазепа і проф. Григоріїв з Праги, д-р К. Мацієвич з Румунії, д-р В. Старосольський, посол з Холмщини Сергій Хруцький (з Волині нікого не було), ред. І. Квасниця, П. Буняк від української соціялістичної партії та багато інших наших визначних діячів, як посол В. Кузьмович, д-р Ф. Свістель і ін.

За словами пок. д-ра О. Назарука — причини невдачі Конґресу в 1935 р. були зовнішнього характеру. Варто, щоб учасники тих приготувань пригадали їх напередодні Світового Конґресу Вільних Українців.

Іван Дурбак
Трой, Н. Й.

„ПРАВДА" КРИТИКУЄ КИЇВСЬКУ ПРОҐРАМУ „МОЛОДА ҐВАРДІЯ"

У числі з 7 травня московська „Правда", після похвал на адресу нібито молодіжної радіостанції „Молода ґвардія" в Києві, що передає здебільшого російською мовою, зазначає: „Часто в її програмах є цілі потоки загальних слів та декляративних речень . . . Часом занадто спрощено подаються складні події і етапи в історії розвитку комсомолу в Україні".

Ольга Приходько

ПРАДІД ІЛІЯ

РОДИННА ХРОНІКА З ЖИТТЯ ПОДІЛЬСЬКОГО ДУХІВНИЦТВА МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ

Частина друга.

ПРІСЯ

(8)

А батько? Певно він у тих блакитних очах бачив небо, а само дівчатко здавалося йому янголом.

І вся челядь в домі і всі люди в селі якось особливо любили свою панночку.

Багато гарних, вродливих дівчат є на світі, але Женя була не тільки гарною і вродливою, вона була одухотвореною, ніби осяяною внутрішнім сяйвом, що світилося з променистих очей в чарівному погляді, в любому усміху. Коли вона входила в хату, усе здавалося яснішим, ніби то не вона, а промінь сонечка заглянув у хату!

А яка була привітна, яка щира!

Коли Жені сповнилося 12 літ, віддала Пріся свою донечку до пансіону польки-шляхтянки в повітовому місті. Був то малий приватний пансіон для виховання дівчаток з добрих родин.

Коли сільська попадя зайшла до тієї пані-шляхтянки в справі виховання своєї доньки, вона не дуже тим зраділа, бо у неї виховувалися лише польські дівчата, і вона боялася, що „схизматичка" може внести небажаний дух до її школи і батьки інших дівчат можуть бути невдоволені. Але, побачивши гарну, делікатну панночку та огрядні діжечки з маслом і медом, що їх фурман позносив до передпокою, яко сільський дарунок, зразу знайшла ласкаві вирази. Справді, її досвідчене око з першого погляду оцінило багатообдаровану Богом дитину, і вона зрозуміла, що така дівчинка може бути тільки окрасою її пансіону. Пані боялася поганих форм мови та сільської незграбности в поводженні, як то кажуть: ні сісти, ні стати, ні слова сказати. Але Женя з природи мала тонкий інстинкт і відчуття, коли що і як зробити та сказати. Щождо мови, то Прісині діти прекрасно говорили по-польськи. Може кого здивує — звідки діти православного священика, що жили в селі серед українського оточення, так добре знали чужу їм мову?

Справа в тому, що тоді польська мова вважалася мовою панською, себто культурною, а українська — простою, мужицькою. В попівських родинах часто уживали польської мови особливо на гостинах, але мова та здебільшого не була найліпшою, і тому не раз польські пани та підпанки поза оч посміювались з тих, що уживали поганих виразів або невідповідних слів.

Пріся, яка виросла в Савинцях, в оточенні тітки і трьох кузинок-польок, добре те знала і не хотіла, щоб її діти у чомусь могли здаватися не добре вихованими або смішними. Вона, що так часто ходила до польського двору, де все було ліпше і краще, як удома, всією своєю істотою тягнулася до того кращого, і хотіла, щоб її діти по можливості були найкращими в усьому. Сама вона від кузинок перебрала гарну, вільну польську мову і з своїм чоловіком, який також добре знав не тільки польську мову, а й літературу, досить часто розмовляла по-польськи, щоб діти звикали.

Пріся навіть молилася частинно по-польськи, так, як у дитинстві навчила її стара сліпа пані Потоцька, бідна шляхтянка, яку свого часу предобра бабуся Ірина прийняла до хати доживати віку. Багато й дечого іншого навчилася Пріся від пані Потоцької. Отже, цілком зрозуміло, що коли прийшла пора вчити дітей, то о. Василь вчив їх читати й писати по-польськи і по-російськи. В ту добу, в тім оточенні нікому і в голову не прийшло б учити дітей по-українськи.

Одного дня сталася подія, що трохи стривожила спокійний біг життя в десерівській парафії: несподівано завітав у це далеке, глухе село вікарний архиєрей на візитацію.

Як водиться, спочатку пішов він з о. Василем до церкви. Оглянув церкву, богослужебні парафіяльні книги — все було в зразковому порядку. Збіглися люди, о. Василь відправив молебень, владика сказав коротку проповідь, а потім розмовляв з людьми запросто. Сподобалося владиці в Десерівці все: і порядок в церкві, і побожний дух селян, і сам священик — молодий, відданий своєму ділу і очевидно люблений парафіянами.

Як годиться, запросив о. Василь владику на гостину.

Вийшла Пріся. Така гарна, свіжа, привітна. Чемно привітала владику, запросила до столу, гостила та розважала розмовою, та все так гарно, по-польськи, як то годиться в доброму домі. Владика слухав, мило посміхався, їв смачні страви, хвалив усе, також як годиться. Потім спитав про дітей і сказав, що рад би їх побачити.

Покликали дітей. Сподобалися владиці, почав з ними розмовляти. Діти розговорились, Женя співала. Нарешті владика спитався, які молитви Женя знає, і попросив, щоб наголос помолилася. Женя почала „Zdrowaś Maria" . . . Владика жахнувся, але не сказав нічого. Отець Василь зрозумів, що то вийшло зле, і зараз же пояснив, що діти знають молитви з православного молитовника, але його донечка захотіла похвалитися, що знає і таку молитву, якої в молитовнику нема.

По гостині, коли владика з о. Василем вийшли до кабінету, владика сказав:

— Маєте щастя, пан-отче, що на візитацію приїхав я, а не правлячий єпархією владика призначений з Москви. Якби він почув, що ваші діти моляться по-польськи, дістали б велику спітемію, а може й парафії вас на якийсь час позбавив за польонізацію краю. Для того його сюди і прислали, щоб викорінював католицьку віру та польські впливи. Я добре знаю тутешні відносини та звичаї, знаю, що тут всюди в попівських родинах можна почути польську мову, але й мені прикро було слухати, як ваша донечка молиться. Догадуюсь, що це вплив вашої шановної дружини. Гарну жінку маєте, гарних дітей, але мусите це змінити.

(Далі буде)

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

РІК IV ТРАВЕНЬ 1967 Ч. 5/62

Микола Федюшка-Євшан (1889-1919)

ІВАН ФРАНКО І ЛІТЕРАТУРНА МОЛОДЬ

(Урнвок із нарису М. Євшана „Іван Франко" в „Літературно-Науковому Вістнику", Львів, 1913 р., кн. 9-та)

.... Найновіша доба діяльности Франка припадає на час після його ювілею, відбутого в 1898 році. Як я вже згадував — той рік змінив його положення серед суспільности і навіть його особисте життя. Він мав нагоду в часі ювілейного свята, яке відгомоном перейшло не лише по Галичині, але і по російській Україні, — переконатися, що здобув собі досить сильний ґрунт під ногами, особливо в серцях молоді. То одно. А друге те, що тепер він нарешті знайшов терен, відповідний для праці і міг розвинути вповні свої сили. В часі найбільшої кризи духової, коли він крикнув був „Nie kocham Rusi" засичали, правда, злі духи серед галицької суспільности, ті, які ждуть слабої хвилі у велетня та підслухують його самотні, гіркі думи, — але бойкоту тепер ніхто не був би відважився розпочинати. Нарешті песиголовцям були заткані роти, вони були примушені коли не до мовчанки, то бодай до оглядности в своїх виступах. Франко міг мати нарешті більший спокій — і розвинути якнайширшу літературну діяльність.

Перше всього мав забезпечене місце для своєї наукової праці в виданнях „Наукового товариства ім. Шевченка" і праця та була тепер систематична, постійна. Франко енергічно станув при боці правдивого організатора товариства і його наукової роботи — проф. М. Грушевського — і товариство стало скоро центром культурної праці для всієї України. Згуртовало цілий ряд молодих енергійних людей. А відтак мав він „Літературно-Науковий Вістник", як лиш той журнал почав виходити, з початком 1898 року. Тут Франко став не лише постійним, найбільше з усіх плодовитим співробітником але й редактором, разом з проф. Грушевським та В. Гнатюком. Можна сказати, що з заснуванням того журналу прийшла нова літературна хвиля в Галичині. Цілий ряд молодих, початкуючих авторів, поетів, белетристів, публіцистів, згуртувалася коло журнала — і тепер літературний рух закипів не на жарт. І. Франкові припала в тім житті не мала роля, як організаторові. Літературна молодь не мала до кого іншого звернутися, як тільки до нього і гуртом обступила його. І цікаво: Франко добре почув себе серед тієї атмосфери, до молоді віднісся вповні прихильно, навіть по-приятельськи, у всіх його тодішніх працях звучить прихильність до неї, симпатія до нової літературної хвилі, до нових напрямків, які почали діставатися до української літератури. Що більше, Франко сам стає до певної міри пропаґатором модерних напрямів. Пропаґатором остільки, що систематично старається знайомити українську публіку — в цілім ряді літературних характеристик — з найновішими творами авторів сучасної Европи, перекладає їх в цілості, або в уривках. Оскільки він пішов наперед в своїх теоретичних поглядах на справи літератури і мистецтва — доказують його статті „Із секретів поетичної творчости". Головна їх прикмета: толеранція для найрізнороднійших різнороднїших напрямів і течій. Але видно, що їх автор іде з життям сучасним, слідить за ним і хоче його розуміти. Тому зближення до молодої ґенерації тодішніх наших літераторів, прихильна взагалі оцінка їх початкових виступів. І відтак, коли Єфремов наробив крику своїми „Замітками читача", — „В поисках новой красоты" („Кіевская Старина", 1902) — Франко став у своїй дискусії з Єфремовим в обороні молодих літераторів. Він писав тоді: „Головна їх белетристів задача лежить в тім, щоб, як казав колись Шекспір, бути дзеркалом часу, малювати чоловіка в його суспільному зв'язку і в тайниках його душі давати сучасності і потомності те, що Золя називав „людськими документами" в найширшім значінню сього слова". В таку широку програму очевидно мусіли ввійти і молоді письменники бо те, що вони давали, було дзеркалом часу і „людськими документами" так само, як праця улюблених Єфремових авторів.

Але не любив Франко, коли його ідентифіковано з тою „молодою Україною", коли ставлено його в один ряд з молодими авторами або названо його представником якогось „напряму", яким гордилися наші літератори. Він вповні зберігав свою самостійність і за не готовий був вести дискусію на всі фронти. А вже майже іритацію справляло йому, коли хтось, — подібно, як ще давніше зробив Щурат з „Зів'ялим листям" — з деяких частин його творчости робив задалеко йдучі висновки і охрещував його епітетом „декадент"... Він весь час уважав себе не за „епілог", а за „пролог", весь час горів неначе серед маси нових плянів, найрізнороднійших задумів, жив в будучині, і ті всі його задумані пляни праць не давалися підвести під ніякий напрям ані літературну школу. З того боку цікаве його поетичне „credo", звернене на адресу Миколи Вороного до всіх тих, що домагаються пісень:

„без тенденційної прикмети,
без соціяльного змагання,
без усесвітнього
[страждання"...

Отже відзивається Франко*):

„Ні друже мій, не та година!
Сучасна пісня — не перина,
Не госпітальнеє лежання —
Вона вся пристрасть
[і бажання,
І вся огонь і вся тривога,
Вся боротьба і вся дорога,
Шукання, дослід і погоні
До мет, що мчать
по небосклоні
Не думай, як поет покине
Загальних питань море синє,
І в тихий залив коло серця
Порине, мов нурець
[заб'ється,
Що там він перли і алмази
Знайде блискучії, без скази,
Знайде тепло і розкіш раю
І світло й пахощі без краю.
А як знайде гидкії черви
І гіркість сліз розбиті нерви,
Докори хворого сумління,
Прокляття свого покоління,
Зневіру чорну, скрип
[розстрою
То що почать з такою грою?
Чи мають нам мішать поети
Огонь Титана й Воду Лети"?

Досвід життьовий Франка, як бачимо, вплинув рішаючо на його творчість. Він не може знести того партикуляризму, який почали виявляти молоді автори в своїх домаганнях до мистецтва та літератури — і на тім пункті нарешті розходиться з ними. Розходиться не по доброму, бо гостра критика Франка гурту, що назвав себе в 1906 році „Молодою музою" і вважав себе представником нової поезії, порізнила його з молоддю літературною і збудила жаль до нього.

*) „Semper Tiro". — Збірка поезій. — 1906. стр. 16.

Лука Луців

ФРАНКО — САТИРИК

Іван Франко

„Є такі люди, що щось знають добре, і такі, що знають усі ліпше".

Іван Франко

Це провідна думка Франкової сатири, надрукованої з 1898 р. під загол. „Доктор Бессервіссер". Оцей Бессервіссер „належить до тих людей котрі знають усе ліпше, ніж хтось інший, бо всюди знайдуть якусь помилку, а з природи обдаровані такою щасливою організацією, що твердо вірять: коли я поправлю оцю помилку, значить я ближче правди, значить, я більший учений від отого-о!" (III, 362).

Ця сатира є відповіддю на рецензію-статтю в газеті „Руслан", в якій автор, підписаний криптонімом, закидав сухість Франковому циклеві поезій „До Бразилії" та неґативно ставився до Франкових статтей про літературу й критику. О. Маковей довів був тоді ж, що автором, який критикував Франка, був Василь Щурат. (Ю. Кобилецький. Творчість Івана Франка, стр. 81-82).

Франко в цьому конкретному випадкові добачив тип всезнайка і написав сатиру, яка не втратила актуальности й досі, бо і тепер маємо численних „докторів бессервіссерів" — таких самісіньких, як у Франковій сатирі.

„Він подібний до місяця, дванадцять разів до року змінює свою фізіономію.

Він подібний до сонця, бо ось тут сходить, а зовсім у протилежний бік заходить.

Він подібний до зір, бо світить, а не гріє.

Він подібний до вітру, бо шуму много, а конкретного в руки не зловиш нічого.

Він подібний до моря, бо повно в нім води, а нема чого раз напитися.

Він подібний до вогню, бо нема такого твору, такої книжки, з якої б він не міг зробити купку попелу.

Він подібний до Дністра, бо щохвиля робить несподівані закрути, а удає, що пливе наперед.

Він подібний до орла, бо високо літає, а низько сідає.

Він подібний до солов'я, бо спіймавши хробачка, співає тріюмфальну оду.

Він подібний до сірничка, бо конче мусить об когось потертися, щоб заблищати". (стр. 368-369).

Франкові вдалася ця сатира на тих які „в інтересі публічного добра" можуть всіх критикувати і доказувати, що вони все краще зробили б і далеко ліпше. „В серці будиться радісне чуття: ну, ще не вмерла Україна, коли має таких синів. А коли часом у душі ворухнеться нескромне питання: чом же доктор Рессервіссер, знаючи ліпше всяку річ, не зробить її ліпше, а дає робити нам, старим ідіотам, і чом же це він аж тоді стає мудріший і вміє ліпше зробити, коли хтось інший уже зробив сяк так, але зробив, — то цю грішну думку втішаю грізним покриком:

— Мовчи, тичко! Так і належиться хмелеві рости вище тебе!" (стр. 368).

**

Франко писав численні сатиричні твори, віршем і прозою. В 1880 р. написав він довшу сатиру-епопею під загол. „Вісті з краю ботокудів", яку пізніше назвав коротко „Ботокуди". Сам автор признається, що в цьому творі „осміяв відому часть нашої галицько-української інтеліґенції і усякі моменти з її історії від 1848 року". Та поет за радою М. Драгоманова не друкував в цілості цього твору, тільки „подав деякі шматочки цієї поеми, зліплюючи їх в одно коротенькими прозовими переповідками того, що пропущено". (XV, А, ст. 127).

В цій поемі Франко висміває галицьку москвофільську інтеліґенцію, „Ботокудську Зорю" („Галицьку Зорю"), боротьбу москвофілів за азбуку:

В йорах, ятях, —
ви сказали, —
Тут вся наша вартість
людська,
Вся будучність, сила, слава
Вся надія ботокудська!"

І ви сміло піднялися,
Щоб за них до бою стать,
І що сили закричали:
Згинем за йори та ять"
(стр. 136).

Москвофіли вживали російського правопису з „ъ" (називали „йор"), „ы" (називали „йори"), „ѣ" (ять) та „ь" (називали „їр"). Поет висміває змагання москвофілів користуватися російською мовою та правописом, хоч вони не знали цієї чужої їм мови. Москвофіли не дбали про поліпшення долі свого народа.

За добро, за правду ллється
Кров широкою рікою,
Та це й крихти не бентежить
Ботокудського спокою.

Повстає кругом по світі
Плем'я сміле войовниче,
Що для люду права, хліба,
Волі і освіти кличе.

Тільки в ботокудськім
краю
Не чувати бою, стуку,
Тільки храп; часом лиш
сонним
Сниться битва за азбуку.
(стр. 151).

Деякі сатири Франка нам вже відомі: Про „Молоду Русь" ми згадували при поетовому життєписі, говорячи про його шкільного товариша — Михайла З. (= Завалькевича), який був завзятим москвофілом, але Є. Кирилюк про це не згадує, говорячи тільки про те, що він був доносщиком. (Є. Кирилюк. Вічний Революціонер, ст. 340). Знаємо і Франкову сатиру „Свинська конституція".

Сам Франко видав свої сатиричні оповідання в трьох томиках, але це сталося аж в двадцятому віку, хоч всі ці твори були написані й друковані в періодичних виданнях, дуже часто в польській пресі в 70-их роках. Франкові сатири з 90-их років минулого віку вийшли в книжечці „Рутенці" аж в 1913 р. В цій книжечці надрукована і „Молода Русь".

Пізніше написані сатири, як „Свинська конституція з 1896 р., вийшла окремим виданням у збірці „Сім казок" (1900). Решта прозових сатир появилася в збірці „Місія. Чума. Казки й сатири" в 1906 році. Там надруковані „Як русин товкся по тім світі", „Доктор Бессервіссер", „Хома з серцем і Хома без серця" та інші. В „Передмові" до „Рутенців" автор писав, що „живучи довгі літа серед різнородних партій та відтінків галицької Руси, мав нагоду додивлятися докладніше, ніж хто інший, до тої сумішки неконсеквенцій, мрій, непорозумінь та простого нерозуміння, серед якої жиє ділає та обертається чоловік із руської інтеліґенції". (III, 5).

Між типами рутенців в більшості бачимо москвофільську інтеліґенцію, яка тоді в 70-их роках, була в більшості на західніх землях, і її становили головно священики.

Між казками з сатиричною закраскою варто згадати довшу казку „Без праці", в якій оповідається про парубчака Івана, якого звали Лінюхом, хоч він „уставав геть-геть перед сходом сонця, кормив, поїв і чистив худобу, клепав косу, в'язав льон, косив, молотив, рубав дрова, що аж іскри скакали, молов зерно на ручних жорнах, двигав тягарі, різав січку, носив воду з річки, одним словом робив тисячі тих важких а ненастанних праць, що становлять зміст хлопського „життя"... Доля зробила його наймитом, бідолахою без поля і ріллі, без хати і роду... Служив за одежу і харч" (І, Б, 164-165).

Очевидно, що цей Іван Лінюх нарікав на працю та в лісі стрінув Діда бескидського, якого заніс до його скарбів і дістав за це „перстень чудодійний. Хто його носить, той ніколи ні про що не журиться, тому сповняються всі його замисли, всі бажання. Той усе, чого тільки захоче, осягне без праці" (ст. 190).

Іван використовував цей чародійний перстень довший час, мав цікаві пригоди, подорожував по чужих країнах і всюди перемагав, бо перстень вирятовував його з різних клопотів. Але вкінці, згідно з умовою, віддав цей перстень Дідові бескидському, бо не мав того, чого найбільше потребував: „щастя і внутрішнього вдоволення". Цього не міг дати Іванові Дід. Іван зрозумів, що щастя і внутрішнє вдоволення може дати тільки праця. Ось кінець цієї Франкової казки про працю, якій поет віддав все своє життя, якою старався здобути кращу долю своєму народові, і яка поетову „маму голубку зложила заранія в могилі". Зложила вона завчасно в могилу й самого поета, який писав в 1883 році, що „праця дала йому до життя принаду, ціль дала, щоб в манівцях не зблудив" (XV, А, 74).

Іван збудився і зрозумів, що це все йому снилося:

„І хоч усі пригоди були тільки сном, але любов до праці, котру з нього виніс, лишилася в нього ввесь вік" (І. Б. 267).

А. Халімончук написав цілу книжку про сатири І. Франка під заголовком „Суспільно-політична сатира Івана Франка", Львів, 1955 ст. 92. Автор твердить у висновках своєї праці, що „Франкова зброя сатири, спрямованої проти шовіністичної та націоналістичної ідеології, не заржавіла, вона діє з усією силою" (стр. 91).

Та Халімончук писав свою працю в тій цілі, щоб припобатися російським шовіністичним комуністам, які на кожному місці дбають про те, щоб Україна була під владою Москви. Халімончук пише на 77 сторінці, що Франко бачив „створення української держави у федеральному зв'язку з Росією, завзято викривав українського буржуазного націоналіста Ю. Бачинського за його спроби розпалити ненависть до російського народу і залишити Галичину під гнітом буржуазно-монархічної Австро-Угорщини".

Очевидно, що все це брехня, бож всі знають, що Юліян Бачинський не був націоналістом, а українським соціяльним демократом, якого російські комуністи в 30-ох роках пустили в Україну і пізніше його там знищили.

Та Халімончук так винищує „буржуазних націоналістів", що їх знаходить і у Франковому „Лисі Микиті". Він там пише: „В казці „Лис Микита" в алегоричній формі виступає пряме викриття буржуазної системи" (ст. 36). З цього твердження сміються навіть інші підсовєтські автори...

Уривок з праці д-ра Луки Луцева „Іван Франко — борець за національну і соціяльну справедливість", яка друкується окремим книжковим виданням у Видавництві „Свобода".

Зроблена мистцем Б. Титлою обкладинка Календаря-Альманаху УНС на 1967 рік — „Золоті роковини", виданого до 50-річчя Української Національної Революції.

Гнат О. ДІБРОВА

ПЕРЛИНА СВІТУ

Перлина світу — Україна,
Степів квітучі береги,
Акордів, музики країна,
Потуги сильної, снаги.

Багата добрами якими!
Весною — барвами ланів,
Улітку — рунами злотими,
Медами, соками плодів.

Родюча, буйна появила
Всі знані витвори свої:
Нарід і дух його і силу,
Красу і славу і бої...

В її степи і смерть і горе
Несли колись кочовики...
Пливли у безкрай синьозорий
У герцях втомлені віки.

Була чужинцям сіллю в оці,
Скубли не раз, мов яструби...
В них ціль була на кожнім кроці —
Руїни, трупи і раби.

У княжі дні, у дні козачі
Її, мов душу, берегли...
І досі пісня тужить, плаче,
Як бились, падали орли.

Горби, могили сплять і марять
Про те, як луни сурм гули,
Як всюди юрмились отари,
І орд котилися вали.

Перлина світу — Україна,
Степів квітучі береги,
Акордів, музики країна,
Потуги сильної, снаги.

1965

Яр СЛАВУТИЧ

СПАДЩИНА

Баляда

Співає колос, нива співає!
Хвилястим гонам — краю немає!

Під саме небо, де хмари вовна,
Тече пшениця, зернисто-повна.

Сідає в авто господар сивий,
На поле їде, на буйні ниви,

З гори на гору і з балки в балку,
Йому одному знайомі змалку...

Отут палала його садиба,
Коли буланий здіймався диба;

Прошила тіло стріла із лука —
Не стало сина, не буде внука!

Тоді він клявся, лихі вігвами,
Не бути в дружбі довіку з вами...

Отам, де бджоли беруть узяток,
Йому вже восьмий минув десяток;

Немає втоми йому, старому, —
Кому ж віддасть він достатки дому?..

Господар їде ген до вігваму,
Уклінно просить малого й маму,

Бере він хлопця, нащадка вбивці:
„Хай буде внуком, лихі мисливці!

Йому дарую господу й поле,
Своє обійстя високочоле.

Моє багатство на вашім спадку
Нехай буяє в добрі й достатку".

І палять люльку червоношкірі,
Сміються гордо у згоді й мирі.

І їде хлопчина, смолистий волос,
А в діда серце — в сяйво скололось.

Удвох — до фарми! Співає колос,
Радіє колос — на повен голос!

1967

„СВОБОДА" Й „ВЕСЕЛКА" НА ВИСТАВЦІ КНИЖКИ І ПРЕСИ В НЮ ЙОРКУ

У влаштованій на закінчення Франківського року виставці української книжки і преси у Ню Йорку взяло участь разом з іншими українськими еміграційними видавництвами також Видавництво Українського Народного Союзу „Свобода". На фото вгорі: експозиція видань „Свободи", унизу: дитячий журнал „Веселка" і книжкові дитячі видання „Свободи".

Євген Харківський

ВАСИЛЬ ҐРЕНДЖА-ДОНСЬКИЙ

(У 70 річницю поета)

Поет Карпатської України Василь Степанович Ґренджа-Донський народився 23 квітня 1897 р. в селянській родині в селі Воловому, теперішньої Закарпатської области УССР. Від батька перейняв палку любов до рідно. пісні і свого трудолюбного селянського народу, і під ним впливом почав писати свої перші літературні спроби.

Після закінчення сільської школи він вчився в торговельній середній школі.

1915 р. був мобілізований до угорського війська. Був на російському фронті ранений, після вилікування в Будапешті, був посланий знову на італійський фронт. По війні повернувся додому, на Мармарощину. Коли в 1919 році Чехи окупували Карпатську Україну і Шкільний Реферат „Подкарпатської Руси" (так Чехи офіційно називали Карпатську Україну) оголосив літературний конкурс, то Ґренджа-Донський надіслав на цей конкурс і свій твір, першу збірку „Квіти з терням", яку було відзначено другою премією. На початку 1923 р. вона вийшла окремою книжечкою зі вступом і під редакцією відомого поета і діяча Василя Пачовського. Цю першу збірочку деякі автори назвали профамою закарпатської лірики. У своїм вступі В. Пачовський обґрунтовує, чому вірші Ґренджа-Донського написані українською мовою, а не „позиченою", якою, мовляв, не можна творити „поезії сеї пісні серця, яка твориться з крови і сліз народного болю, бо серце не може плакати чужою мовою". Завдяки цій програмі, збірка „Квіти з терням" стала подією, а її автор — основоположником української поезії Карпатської України,

Треба при цім нагадати, що Ґренджа-Донський української літературної мови ще не знав і свої твори писав рідним верховинським діялектом (говіркою) і не мав він ніякого уявлення про техніку українського віршування. Проте цей діялект, який покривався з українською літературною мовою, був рідний для поета. В школах Карпатської України тоді ще також не вчили літературної української мови, ані не було українських граматик, з яких молодий поет міг би навчитися літературної мови, але мова населення Карпатської України була чиста й милозвучна і твори Ґренджі-Донського зовсім мало чим відрізнялися від літературної мови. Ґренджа-Донський п е р ш и й карпатоукраїнський поет, у творчості якого виразно бренить свідоме почуття приналежности до українського народу. Уже в цій першій збірці він висловлює і свою мрію про з'єднання Закарпаття, що особливо виразно прозвучало в наступних творах поета. Ідею з'єднання всіх споконвічних українських земель у той час розумів поет, як ідею національної єдности в границях колишньої могутньої історичної держави докнязівської і князівської доби.

На початку свого творчого шляху Ґренджа-Донський бачить причину тяжкого життя трудящих не тільки в соціяльній несправедливості, але і в національнім гнобленні, що відбилося в окремих його ранніх творах, і тому він з такою гостротою виступає проти поневолювачів Карпатської України.

Дальші збірки Ґренджі-Донського такі: „Золоті ключі" — Ужгород 1923, „Шляхом терновим" — Ужгород 1924, „Китиця квіток" — Ужгород 1925, „Тернові квіти полонини" — Харків 1928, „Тобі рідний краю" — Ужгород 1936. Крім ліричних віршів та поем писав також драми, з яких „Сиротина", на 1 дію, була видрукована в Ужгороді в 1932 р. і виставлена на сцені того ж року. З прози були видруковані: „Оповідання з Карпатських полонин", „На зустріч волі" — збірка оповідань з часу революції в 1918-1919 рр., Ужгород 1930, „Ілько Липей" — повість, Львів 1936 та „Петро Петрович" — історична повість, Ужгород 1937 р.

Збірка „Шляхом терновим" розкриває тяжке сорського трудового населення Карпатської України, тут ...ім зображення народного ...ря, звучить уже й віра в краще майбутнє, і заклик до революційної боротьби та переконання, що народ переможе. Ситуація на Карпатській Україні була тяжкою, тоді саме проводилася насильна чехізація, а сама назва „Карпатська або Закарпатська Україна" була заборонена окупантськими урядовцями, хоч правно вона була автономною країною. Звичайно, чеські шовіністи, що прийшли на Карпатську Україну правити нею, забороняли й усякі культурні праці українського народу і всякі наміри до з'єднання всіх українських територій в одну соборну державність України, а щоб легше поборювати живий український народний рух, підтримували всяке реакційне „русняцтво", що допомагало чехізувати край. Писання в пресі й публікаціях про визвольні змагання й ідею з'єднання в соборну Українську державу були заборонені.

Твори вміщені в збірнику „Назустріч волі", це, власне, спогади, написані у формі репортажів. Деякі з них коротенькі, сухі, перекази окремих епізодів, про які автор почув від учасників подій 1918-1919 років. Особливо цінним є вперше опубліковане „Оголошення Карпатському руському народові" Свалявської Руської Народної Ради з дня 8 грудня 1918 року, на яке посилаються у своїх працях і сучасні історики. Збірник вийшов накладом видавництвом журналу „Наша земля" редаґованого Ґренджею-Донським, на сторінках якого ці нариси в більшості й друкувалися.

„Наша земля" була першим українським літературним та суспільним і політичним журналом на Закарпатті. Журнал знайомив українське суспільство з культурним, суспільним, економічним і політичним життям на всіх окупованих Москвою, Варшавою, Прагою, Будапештом і Букарештом, українських землях, виступав на їх захист та передруковував найкращі твори авторів під окупаціями, розповідав про тяжко-нестерпне життя українського народу під окупаціями.

На сторінках „Наша земля" друкувалося багато мистецьких творів, між ними й твори селянських та робітничих авторів. Значну кількість поезій і прозових творів публікував і сам Ґренджа-Донський, який під час видання журналу створив найцінніше з усього свого творчого дорібку взагалі. Саме цими творами він вписав своє ім'я в історію закарпатської літератури і завдяки цим творам він став відомим на всіх українських землях під ворожими окупаціями. Його поезії того періоду належать до кращих надбань української літератури і перегукуються з творчістю тогочасних загально українських письменників. Це була вершина поетичної творчости Ґренджі-Донського. Поезія його перейнята бунтарством, бо його сумління сповнене ненавистю до чужинців - окупантів, які сплюндрували й далі руйнують не тільки рідне Закарпаття, але й інші українські землі. Ця поезія стає в той час більш наступальною, з виразнішими мотивами і звільняється романтичних барв. Те саме значною мірою стосується його творчости в галузі прози. У журналі „Наша земля" він надрукував близько сорока власних поезій і всі вони — про боротьбу, про страждання народу, про віру поета в перемогу та з'єднання з братами на Дніпрі й Дністрі, Пруті, Сереті й Молдаві, на Кубані й Дону, з Західньою Галичиною і із Білими Карпатами, з Потиссям і Попрадом.

Ґренджа - Донський, мабуть, перший на Закарпатті зобразив у своїй поезії постать Тараса Шевченка, Особливо цінний його другий вірш про нього, опублікований в березні 1928 р. під назвою „Пророкові — Великому Кобзареві", в кінці якого поет знову закликає до об'єднання всіх братів українців. Цей вірш ужгородська поліція заборонила читати авторові на шевченківському святі в Ужгороді.

Своєю діяльністю Ґренджа-Донський викликає проти себе хвилю цькування з боку мадяро- і русофільської преси та чеської адміністрації в Карпатській Україні. Журнал „Наша земля" обвинувачували в тому, що він, ніби, запродався комуністам-большевикам. Звичайно це був наклеп, а чеський окупаційний уряд на Закарпатті почав конфіскувати окремі числа журналу, що приносило видавництву величезні матеріяльні шкоди. Цензура викреслювала не тільки окремі місця в публіцистичних статтях, але й, зокрема, деякі твори Ґренджі-Донського, що було новиною на Закарпатті, оскільки поезії раніше ніколи не заборонялися. Начальник страхового Т-ва „Бескид", в якому працював поет, Володимир Вака загрожував, що коли Ґренджа-Донський не перестане так писати, і коли журнал не змінить своєї тактики — то буде звільнений з роботи.

Трагедія Батьківщини поета — Карпатської України — в 1939 р. принесла й трагедію її громадянам. Лилися сльози й текла кров. Брутальний чобіт нового, мадярського, окупанта здавив волю та свободу волелюбного народу. Розстріли, в'язниці, концетраційні табори, терор, господарська руїна, культурний занепад принесли нові окупанти. До в'язниці й концетраційного табору попав і письменник Ґренджа - Донський Про його страждання в концетраційному таборі та про його відважний виступ в інтересі політичних в'язнів була опублікована стаття очевидця, яка появилася на сторінках української „Свободи" в ЗДА. Вона опублікована також і в життєписі письменника в його збірці вибраних творів „Шляхом терновим", яка вийшла в Пряшеві в 1964 р. Просидів він у концетраційному таборі Вар'юлапош півроку, зазнавши побоїв і знущання, врешті з того пекла пощастило йому втекти і так врятувати своє життя. Опинився в Братіславі, де живе й працює до сьогодні.

За часу культу особи (за Ґотвальда), зазнав переслідуваннь як український патріот. Тепер його реґабілітували і навіть надали медалю державної нагороди за розвиток української літератури в ЧСР.

Від 1939 р. дотепер написав десятки нових творів, з яких більшість недруковані й лежать в рукописах. З них назвемо: віршована драма — „Русалка" — леґенда; „Зруб" — трагедія молодого лісоруба; „Пісня" — трагедія з другої світової війни; „Золоті ключі Срібної Землі" — леґенда про ключі до світла і волі; „Токаїк" трагедія українського гірського села на Пряшівщині, де в р. 1944 гітлерівці розстріляли чоловіче населення, ще й підпалили це село; „Верховина" — символічні образи тисячорічної історії Закарпатської України; „Попадя" — драма месників народу — карпатських опришків в XVII столітті; „Кам'янні серця" — лірична леґенда з Карпатських гір; недокінчені: „Князь Федір Коріятович" та „Князь Лаборець" — історичні драми.

Письменник має закінчені твори і готові до видання: „За волю Срібної Землі" — історична поема-епопея з 1918-1919 років; „Сара Тур" — віршоване оповідання про Запорізького козака.

Переклав з угорської мови поему Шандора Петефія (Олександра Петровича змадяризованого українця) „Апостол" та багато інших поезій з чужих мов.

З прози є готові твори: „Запропащені роки" — повість про долю еміґранта, який покинув рідний край, втікши з німцями; „Сонце над горами" — повість з часів визвольної боротьби українського народу; „Петрик" — роман з часів мадярсько-фашистівської окупації; „Сини верховини" — автобіографічний роман. В цьому романі змальовані історичні події Карпатської України, що відбулися на протязі пістоліття.

Цього року Ювілят підготовив до друку свої „Спогади" — які мають появитися книжкою.

Ґренджа-Донський публікує тепер свої вірші, оповідання, казки та сценки в українській пряшівській пресі, в чеській пресі та в радіомовленні.

Хоч поет вже має сімдесятку, але він не кидає пера. Стає консеквентним своїй присязі: „Перо з моїх рук вирве лиш та зубата Косарка".

ЗБІРКА ПОЕЗІЙ ДАНА МУРА „ЖАЛЬ І ГНІВ"

Едмонтон. — Наприкінці 1966 року тут накладом Василя й Наталки Духніїв появилася книжка патріотичної й особистої лірики Дана Мура п н. „Жаль і гнів." В книжці на 93 сторінках друку зібрані поезії писані в роках 1958-1965. Автор — Дан Мур — нове прізнище в канадійській українській літературі. Книжку видано на доброму папері в гарній мистецькій обкладинці роботи відомого українського графіка і маляра Якова Гніздовського.

Ол. Марітчак

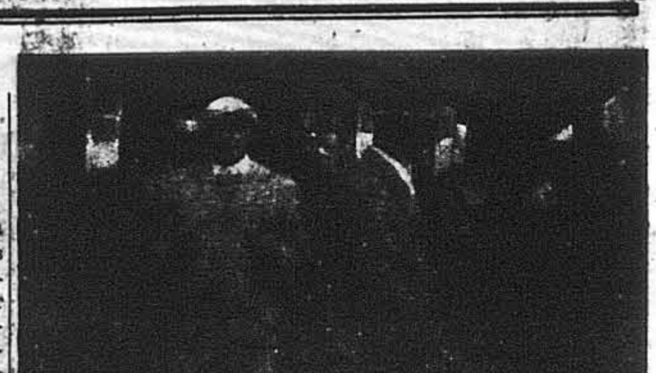
ПІДЛЮТЕ

(Романові Купчинському на спогад)

Звання адвоката в Галичині, а зокрема у Львові, було відповідальне, для мене особисто інтересне, однак в остаточному висліді виснажливе психічно і фізично. Розправи перед судами визначувано часто вже на 8-му годину ранку, а клієнти з довколишніх сіл прибували до канцелярії між 6-ою а 7-ою годиною ранку. Тому то перетомлений працею, мав я звичай в місяці червні кожного року, перед вакаційним часом, заходити до ординаційного п р и міщення відомого у Львові, а навіть в цілій Галичині, лікаря д-ра Маріяна Панчишина, можна сказати лікаря - чудотворця, на консультацію щодо стану мого здоров'я. До д-ра М. Панчишина, було не легко дістатися. Пацієнти чекали інколи декілька днів, щоб дістатися перед лагідне, доброзичливе лице знаменитого лікаря. Д-р Панчишин після складної перевірки організму, рентґенізації та точного опиту, подавав на письмі поручення для пацієнта, яке звичайно полягало на строгих приписах з обмеженням с п о ж и в а н н я м'яса та забороною вживання алкогольних напитків і тютюну. Мені особисто д-р Панчишин поручав кількатижневий побут в Підлютім, прегарній купелевій місцевості в Карпатах, де він ординував літом та побудував прегарну санаторію. До Підлютого треба було їхати зі Львова зелізницею до станції Брошнів між Стрием і Долиною, а опісля т. зв. „колійкою" до Підлютого. В самім Підлютім, де перебував літом Митрополит Андрій Шептицький у своїй „палатті" з кедрового дерева, користали з вакаційного дозвілля також численні каноніки, визначні світські гості з родинами та доволі багато молоді. Порядок дня в Підлютім був доволі риґористичний, пристосований до відпочинку і милої вакаційної розваги. Ранком сходилися гості при будці, де випивали знамениту гірську мінеральну воду. До будки з водою заходили: владика Іван Бучко, генерал М. Тарнавський, редактор Роман Купчинський, каноніки та майже всі вакаційні мешканці Підлютого. Опісля добре снідання, потім прохід по проході купіль в чистеньких лазничках, з цілющою мінеральною водою, а о год. 1-ій по полудні обід, що його розпочинав молитвою Владика Іван. Після обіду йшли каноніки й світські гості, на запрошення каноніка о. К о в а л с ь к о г о, до „палатки" Митрополита Андрія Шептицького, де проводили около години на розмові, яку розпочинав Митрополит звичайно на філософічні теми. Митрополит вже достойною появою усміхом та своєю надзвичайною ерудицією, полонював приявних гостей, які слухали з великим зацікавленням Його міркувань та зауваг в дискусії. Проповіді Митрополита у місцевій церкві в неділі була на високому поземі та вони робили могутнє враження на вірних. До Підлютого, спеціяльно на вислухання проповідей Митрополита приїжджав польський посол Стронський, відомий „ендек", який, хоч і шовініст, адорував Митрополита. Про велику популярність Митрополита не тільки в Україні але також на світовій арені, свідчить факт, що до Підлютого приїжджали також чужинці, щоб побачити Його достойну особу і відбути з ним розмову. В часі поїздки „колійкою" до Підлютого, я стрінув одного француза, студента паризького університету, який приїхав до Підлютого з Франції, щоб поклонитись Митрополитові і одержати Його благословення.

По візиті у Митрополита заходили ми до реставраційної залі, де перед підвечірком засідали до бриджа знавці цієї популярної тоді та інтеліґентної гри. Мені рідко у Львові доводилось грати в цю інтересну гру в такому складі, як в Підлютім. До бриджа засідали: генерал Мирон Тарнавський, меценас д-р Євген Гвоздецький, синдик Митрополита, Роман Купчинський та я четвертий. Гра відбувалася в милій атмосфері і критика грачів була доволі лагідна. — Після підвечірку відбувався збірний прохід в околиці Підлютого серед пахучих лісів, а по вечері заходили гості до кругольні, не так влаштованої як в Америці, але за це з продувами свіжого гірського повітря. О год. 10-ій вечора гасли в Підлютім світла і, хто хотів ще продовжувати розвагу, мусів це робити при свічках. Але цей розпорядок д-ра Панчишина був корисний для здоров'я, бо наш лікар-опікун дораджував раннє вставання.

Залишаючи Львів в 1944. році багато речей я не міг забрати з собою, однак між забраними паперами віднайшов я з побуту в Підлютім дві знімки: редактора Романа Купчинського і владики Івана Бучка. Нехай вони пригадають дорогому редакторові Романові Купчинському в час його ювілейних днів часи, перебуті в Підлютім.

На вакаціях у Черчі. Роман Купчинський (перший з правого боку) та д-р Олександер Марітчак.

Лист до Редакції

Відповідь співавтора

У „Свободі з 2 листопада мин. року в „Листах до Редакції" була надрукована замітка д-ра Антона Рудницького, в якому він оспорює один із уступів у книжці „Лев Туркевич", що її авторами є Любов Левицька та підписаний під цією відповіддю Іван Бодревич.

Стосується з а у в а ж е н ня д-ра Антона Рудницького уступу на сторінці 31-ій, в якому Любов Левицька згадує про анґажування сл. п. музика й диригента Лева Туркевича до ЗДА для організування репрезентативно г о хору. Пише там Л. Левицька, що проф. Л. Туркевич цієї пропозиції не прийняв, а зарекомендував на своє місце д-ра Антона Рудницького.

Розуміючи вповні привілей кожної заінтересованої особи оспорювати ту чи іншу інформацію, хочу ствердити, що й у цьому випадку було б усе в порядку, якби д-р Антін Рудницький у своєму листі до редакції „Свободи" заторкнув тільки цю одну проблему. На жаль, д-р А. Рудницький оперуючи загальниками, поставив авторам книжки в закид „цілий ряд видумок". Для точности наведу в цілості згаданий уступ д-ра Рудницького: —

. . . „Велика шкода, що вище наведена видумка не є тільки одинокою в згаданій книжці, але однією з безлічі інших, які на жаль торкаються особи самого Покійного. Велика шкода тому, що згадана книжка написана й видана з найкращим бажанням прислужитися пам'яті передчасно померлого, талановитого д и р и ґ е н т а, внаслідок цієї безлічі не точних інформацій та наївности у всьому, що торкається музичної професії взагалі та зв'язаної з нею діяльности пок. Лева Туркевича зокрема, ці найкращі інтенції цілком обезцінює". —

Не знаю, де й у чому д-р Рудницький бачить цю „безліч неточних інформацій та наївність"?

Я, як співавтор книжки, в моїй третій частині не подав ніяких „неточностей, ні наївностей".

Як той, хто збирав архів хору „Ватра", що його в роках 1946 - 1949 очолював та проводив ним проф. Лев Туркевич, я подав тільки сухі факти, оперті на документах, подаючи назву джерела, його число, дату та авторів рецензії чи часописної згадки. Все, що я подав, це сухий документальний матеріял, який кожночасно кожен заінтересований може провірити. Отже ніякої „неточности, ні наївности" з моєї сторони нема. —

Тому, що книжка була подумана, як праця про пок. музику Лева Туркевича, тому очевидно, вона охоплює голоси преси переважно ті, які стосуються діяльности проф Туркевича, хоч при тім згадано теж й про цілість хору „Ватра", який був під його мистецьким керівництвом. Думаю, що й інші автори не заслуговують на те, щоб їм закидати „неточність та наївність", бо вони надто поважні й заслужені й респектовані українською громадою, щоб за їх труд й безінтересовну працю ставити їм такі безпідставні закиди. А цими авторами є: Проф. Р. Придаткевич, редактор Лев Лепкий, пок. дир. Євген Чучман, д-р А. Антонович, д-р Володимир Білинський, о. декан Петро Мельничук, ред. Михайло Єреміїв з Женеви, проф. Роман Смаль - Стоцький, М. Скала - Старицький, Іван Лехнович - Сулима-Попель. Пишу цього листа по довгій надумі, лише тому, що згаданий лист д-ра Антона Рудницького, зредаґований в такій загальниковій формі, що читач може набрати з нього одностороннього переконання, яке суґерує у своєму листі д-р Рудницький, обезцінюючи труд та працю співавторів книжки, принижуючи авторитет такої визначної та заслуженої постаті в нашій музичній ділянці, як пок. проф. Лева Туркевича, який, за словом д-ра Рудницького, був лише „талановитим диригентом".

Мґр. Іван Бодревич

Михайло Островерха

БОДАЙ НЕ ПРИСНИЛОСЬ!..

. . . Було нас трьох. Два — одружені, один парубок. День — 8 травня 1945. Людина, природа, все, що жило, бурхотіло, пружилося з радости, люті, а то й з розгублености. Небо — молоде, весняне, чисте - чисте, а й воно жахтіло дивною силою непогамовaности.

Після цілонічного майже бігу, аби не впасти в лапи большевиків, ми, на світанку, всі три кинулися під придорожній кущ і, не зважаючи на рейвах, лоскіт, гуркіт німецької армії у відступі на захід, — в одну мить поснули. Але, не довго ми спали. Хто і що нас ізбудило, я й досі не знаю.

Сходило сонце.

— Михайле, ти маєш добрі очі: що це за лихо отам, на тій малій поляні, під самим лісом?

Приглядаюсь:

— Та ж московські танки!..

Ми зірвались на рівні ноги й далі — у дорогу. Зрівнялися, тут же на головнім шляху, з німецьким вермахтом, що відступав. Суща мішанина — військові, цивільні, жінки, чоловіки, молоді, старі: усі мовчать, лиш тут і там хтось промовить якесь слово. А те слово, що падає тут і там, кожен раз в іншій мові. Все посувається поволі, без поспіху: пішки, автами, вантажниками, і все сумішно — наче якийсь передпотоповий вуж — динозавр посувається. Над усім небо і раннє сонце.

До водія вантажника, вермахтівця, роблю знак, чи не взяв би він нас на авто, на верх, бо він повний, — як і всі інші вантажники, — всякою всячиною. А він відповідає:

— Як дасте раду, то гайда, лізьте! — і не зупиняє машини, а далі їде. А що ми були хлопці пруживі, то й видряпалися на верх вантажника.

Розглядаюся з гори на всі боки. Обабіч дороги лежать цілі гори всякого добра, про яке смирним громадянам, іще вчора, можна було лиш попомріяти: макарони, риж, картопля, мука, хліб, цілі зади й переди готового до варення м'ясива, ковбаси, консерви, пачки чоколяди, кави. Далі, порвані й недопалені папері й гроші. Все перемішане з автами, танками, що в них спалені мотори, з крісами. А тут і там із рова виринає „Міт XX століття", твір Розенберґа і „Майн Кампф" Гітлера: дивний символ того що ділялося! —

Спостерігаю, що сиджу на великих коробках меду й масла.

— Володку! — кличу до приятеля утечі, що лежить напереді. — Чого хочеш, меду чи масла? —

— Десь хочеться тобі жартувати!

— Не жартую! Сиджу на меді й на маслі! — І додаю: лиш подумати — ще вчора за одну брукву, буряк чи картоплину, як це взяв собі абихто з унтерменшів, то розстрілювали виновника на місці!

На мою ліричну заувагу немає відгуку.

Сонце вже високо піднялося. Небо просторе й синє аж припадає до людини й наче лебедить: у тобі, людино, і сила, і щастя, і мир!..

— Якби нам швидше добитися до американських з'єднань!..

Це так вермахтівець до свого товариша.

Якимсь неспокійним поглядом кидаю по небі, по просторах — весняних, свіжих, соковитих. І наче мене хтось зворохобив:

— Хлопці! Моя думка — злізаймо з цього масла й меду, покидаймо цю армію та й ідімо простісько в ліс!

Кумпани послухали без слова заперечення. Ми зсунулися з вантажника в русі й подалися просто перед себе в ліс. Легким схилом ідемо вниз. У лісі чисто, господарно, — по німецьки. Тут і там лежать рушниці, ручні ґранати, легкі кулемети, багато набоїв. Німецькі вояки, що самі покидають армію, залишають ось так своє озброєння.

Незабаром ми опинилися серед широкої балки - лугу. Побачили струмок, сіли над ним, скинули черевики, встромили зморені ноги у кришталеві струми води: ноги зідхнули в щасті! Недалеко, бачимо, хутір. Із хутора йде двоє до нас — він і вона. Вони молоді. Наближаються, пильно приглядаються до нас, а ми до них. Думаю: це, либонь, наші! Починаю:

— Дівчино! Можна на отому господарстві купити молока?

Молода жінка зраділа очима.

— А вже ж, що можна! По чому ви пізнали, що ми свої?

— По втомлених і сумних очах! — відповідаю.

— Таки добре ви сказали. Але, від учора вже не працюємо...

— А відкіля ви? — далі цікавлюся.

— З України... село Моринці!..

— Бачиш! Та ще й із Моринець! — кажу.

Нашу розмову перериває зловіщий шум літаків над лісом, над горою, що ми нею зійшли сюди, над шляхом, куди посувається німецька армія на захід, до американців добивається. Врешті — жахливі вибухи бомб і стовпи диму знімаються у синяву неба...

— Як добре сталося, що ми тут, а не на тім вантажнику на медах і на маслі! Усі транспорти у вогні... — глухо каже мій шваґер і, в струсах повітря, поглядаємо один на одного.

Всі ми, з тією парою молодих пішли на хутір. Дівчина з Моринець винесла дві кварти молока і добрий шматок хліба. Вийшов і господар, німець, ми заплатили йому за це добро й подякували. Стали ми кріпитися й обдумувати плян дальшої мандрівки - втечі. Вибрали ми ціль; Тепліц! До американців!

За невелику суму ми дістали й ровер. На нього зложили наші наплечники й, із поспіхом, рушили в дальшу дорогу. Дівчина з Моринець іще показала нам вузьку, польову доріжку, поза селом — напрям її до нашої цілі.

Від нас ліворуч, головним шляхом, гонять авта і танки. Це добрий кілометр від нас. Понад трави, з нашої доріжки, бачимо лиш верхи машин.

— Хлопці! Натискаймо, аби якнайшвидше вирватися нам із матні, що ми в неї готові впасти! — кажу.

— Думаю, що вирвемося... Тут тихо... Нікого й не видно...

Ще не докінчив мій шваґер міркувати, як ізза придорожного куща висувається — преспокійно! — красноармієць. За собою тягне, за дуло тримаючи, кріс, і здалека гукає:

— Рєбята! Куда?

На одну мить я отетерів. А далі — зійшов до придорожного рова й сів я собі. Мої товариші щось там вияснюють красноармійцеві, а я гірко усміхаюся.

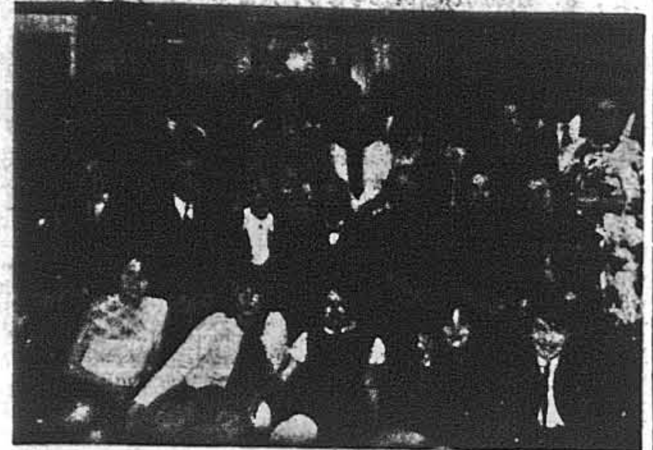
— Харашо, харашо! Ви садітєсь здесь, атдахнітє. Патом увідім...

Бачу, за кущем стоїть американський джіп, біля нього молодий совєтський старшина натягає на себе німецький, новий, шкуратяний піджак. І майже рівночасно з нашою пригодою, з гори, з лісу, почали сходити німецькі, вже без зброї, вояки. З хвилини на хвилину їх більшає. Красноармійці, ті, що нас затримали, — а їх уже ціла велика стежа! — усіх німців перевіряють: обшукують їх по кишенях, поза пазухи, — й усе в них забирають: годинники, персні, гроші, малі револьвери, що їх дехто з німців іще мав. Деякі вермахтівці вияснюють, що їм іще далека до хати дорога, що потребують грошей на харч. Красноармійці не розуміють. Шваґер хоче їм пояснити, але не знає московської мови, то пояснюю я.

Коло 3-ої години по полудні „ми" закінчили розброювати на цім переході німецьку армію. З місця у рові — я не рушився: душевно я був приголомшений.

ПРОФЕСОР БОГДАН ЗАГАЙКЕВИЧ

(До 80-річчя вченого й патріота)

Проф. Богдан Загайкевич в колі друзів і знайомих із Перемишля під час несподіваної зустрічі в домі Ювілята

Бувають різні визначні люди в житті народу, що їхню виімкову працю і досягнення відзначають земляки гомінкими ювілеями, часописними статтями, тощо. Існують теж і скромні та для широкого загалу незамітні діячі, „тихі діячі", які свою працю уважають за обов'язок. Для таких людей праця для народу, — це тільки почуття сповненого обов'язку, а заплата — це внутрішнє вдовілля. Прикметною рисою таких одиниць не є жадоба розголосу слави, тільки праця. До таких належить проф. Богдан Загайкевич.

Не місце ось тут переповідати біографію проф. Загайкевича, бо це стане почесним завданням майбутнього українського історика колись за кращих часів і умовин, як буде змога покористуватись для цього всіми архівальними документами, які стосуються роду Загайкевичів. Тоді бо буде мова про славну Чортківську офензиву, про страхітливі перебування професора в Москві, про переживання у Харкові та в Україні в найстрашніші часи початкової окупації України червоною Москвою. І найважніше те, що щойно тоді повністю буде змога насвітлити працю проф. Загайкевича в Перемишлі, бо вона многогранна й велитенська в цьому західньому українському бастіоні.

Добре вчинила наша наукова Установа, НТШ, відзначаючи 80-річчя проф. Богдана Загайкевича скромними доповіддями про його творчу працю, як музеолога, архіваря, регіонального дослідника, педагога й науковця. Навіть при рідкісній скромності проф. Загайкевичеві така пам'ятка оправдано належиться. Проф. Загайкевич приймає найважчі обов'язки й солідно та чесно їх виконує, але він втікає від будь-яких почестей, що йому заслужено належаться, бо такий його характер, він любить працю. Якщо б схарактеризувати його кількома реченнями, то вийде: проф. Богдан Загайкевич, — це людина великої культури, рідкісної скромности, великий патріот, ревний християнин, знаменитий педагог і понад вимоги солідний!

Не призабули про свойого шановного та сердечного професора з нагоди його 80-річчя в дні його іменин 19 березня ц. р. колишні його учні-перемишляки, які громадно зібралися в хаті найстаршого сина Ювілята Володимира. Понад 30 осіб і родина професора, з дружиною брата професора — покійного д-ра Володимира Загайкевича-Єлисаветою, прибули привітати й побажати йому ще многих і кріпких літ життя. Зорганізовано цю зустріч без відома професора, бо його учні та знакомі добре знають, що він у своїй скромності не любить розголосу. Колишні учні професора Перемиської гімназії та взагалі громадяни цього пограничного українського міста, в якому від сторіч змагаються українці з поляками, мають виімкову причину цінити ювілята проф. Загайкевича. Бо прийшов він до тієї гімназії в пору, коли Львівська польська кураторія посилила наступ на українську молодь, мовляв ця гімназія „то ґніздо й кузьня вивротофцуф". Постійно польська кураторія міняла директорів в українській гімназії в Перемишлі, а професорами назначувала різних Кухтів, що б тільки ломити нашу молодь.

У такому то загрозливому часі завдяки старанням рад. Романа Дмоховського та д-р Володимира Загайкевича, директором нашої гімназії в Перемишлі був найменований відомий патріот і письменник Денис Лукіянович. Повіяло іншим вітром, і на місце проф. Кухти, який „ідеолєгію тржех вєщуф" калічив характери слабких учнів, прийшов проф. Богдан Загайкевич. Йому директор доручив учити в вищих клясах польської мови й літератури. І учні й громадянство зраділо такою зміною, і яка виявилася корисною для нашої молоді. І в тому випадку роля і значення праці проф. Загайкевича жде на свойого історика. Як громадянин проф. Загайкевич, проф. Н. Шпитковський і Олена Кульчицька заснували в Перемишлі реґіональний музей „Стривігор", неначе доказуючи полякам, що Перемишль, — це українське й нічию інше старовинне місто! Тоді то проф. Загайкевич належито доказав фактами старовинну українськість княжого города Перемишля. Правда тепер Перемишль хвилево належить Польщі, а майном музею „Стривігор" покищо поділилися польські музеї у Перемишлі: „Музеум народове" і Дієцезальне музеум". Та світ прямує до волі й справедливости, то ж і Перемишль і Посяння у майбутньому належатимуть матері Україні.

У дні іменин проф. Загайкевича зібралися в гурті родини ювілята громадяни нашого Перемишля, колишні його учні, а також удова по проф. Евгенові Грицакові пані Людмила Грицак зі сином д-р Петром Грицаком, пані Ю. Безсонів, пані І. Сенечкова, п-во Гнатики, пані Левицька. інж. Роман Загайкевич з дружиною і сином, п-во Стахови, п-во Буки, п-во Зятики, панове Я. Ощудляк, Роман Гряцків, Є. Колодій, мгр. Р. Лапичак, інж. А. Лапичак, М. Тарапацький, М. Хитра, І. Леуш й ін. Проф. Загайкевич на всі привітання: Качмара, А. Бука та ред. П. Ямняка й Е. Стахова розповів багато цікавих подробиць зі свойого життя й праці. Один вислів гідний відзначення, а саме: проф. Загайкевич просив присутніх молитися за його здоров'я, „бо я хотів би ще пожити, щоб ще дещо корисного зробити для нашого народу"! Чи треба ще щось додати до цих скромних, а як же многозначучих слів професора Загайкевича? Ні! Він хотів би ще прожити якийсь час не тому, щоб продовжити своє життя, але щоб ще щось корисне зробити для українського народу. На Многая і Благі літа, Дорогий наш Професоре!

в. к.

ПАРИЗЬКІ КРИТИКИ ПРО ВИСТАВКУ ТЕМІСТОКЛЯ ВИРСТИ

Як про це вже було повідомлення у „Свободі", в днях 24 лютого - 12 березня ц.р. відбулася виставка картин Темістокля Вирсти в ґалерії Арлєт Шабо в Парижі. Тут подаємо в перекладі уривки з деяких критик, що появилися в французькій пресі з приводу цієї виставки:

„ЛЬ'ІНФОРМАСІОН" —
4-го березня 1967

„Кольори цього абстрактивного маляря є захоплюючі. Кожний малюнок — їх є кілька десятків, має свою власну ґаму кольорів, точно акордованих, неначе модуляції доброї музики. Це є твори ґрандіозно багатої форми. Вирста виконує їх, маємо це враження, з великою свободою та точністю. Він викликає кольорові експльозії з багатими відгуками. Емоційний ефект просто потрясаючий."

Г. Адам

„ЛЬ'ІНФОРМАСІОН" —
4-го березня 1967

„Маляр простору, Вирста є рівночасно малярем мрії. Він викарбовує простори, де літають несхопні світла, відмовляючись від будь-якої суґестії (реальних) форм, в живі ритми навколо його повітряних перспектив."

Жан-Жак Ль'Евек

„АР - ЛЮАЗІР" —
8-го березня 1967

„Вирста, народжений в Україні 1923 р., виставляє коло п'ятдесят композицій, які є вислідом розшуків нової пластичної мови, що змагає до вислову почувань, поминаючи предметну образовість. В теперішній стадії безмежні пливкі простори перекреслені з'явами перелетних матерій, де відчувається потрясення і хвилястість."

Ж. Ж. Л.

„ЖЮВЕНАЛЬ" —
3-го березня 1967

„В галерії Арлєт Шабо. Вирста повертається до нас з п'ятдесятьма ґвашами з винятковою силою звучання. Не - фігуративний, він розшукує й відкриває уявне і його твори мають дуже переконливу сюрреальну ноту.

Прометей, вогонь, тінь, вітер, міжплянетарний всесвіт, відгуки пам'яті — все це служить темою для пластичних розшуків з незвичайно тонкою, новою й свіжою, перфектно вишуканою фактурою. Він — ліричний оркестратор, вживає дорогоцінних гармоній, його мистецтво роблене з прецизністю, є на послугах внутрішнього досвіду для видобуття з'яв, та вичислення таємних реальностей. Вирста входить в цей світ містерії дуже пристрасно, але з терпеливістю й розвагою. Це модульований наспів, ввесь у звіреннях, які ми сприймаємо тим більш отверто, чим більш він є інтимний та розмашний. В не - фігуративному малярстві місце Вирсти на передньому пляні".

А. Вебер

Мистець Темістокль Вирста у своїй робітні

„ЛЄ НУВО ЖУР" —
15-го березня 1967

„Вирста працює в повному розмаху, його кольори танцюють. Ніяких натяків навіть далеких, на реальність. В цього мистця все є концепцією, що не дасться проаналізувати, одначе його малярство є повне шукання, ваготи та ідей. Цей незнаний світ, який Вирста нам виявляє, має все ж таки щось невловимо знайомого. Його вібрації — це не тільки феномени поза правилами фізики, вони нагадують, чи натякають на явища нам знайомі, як — блискавиці, відблиски коштовних каменів, формації хмар. Але пошо шукати цих натяків у творах, де все зводиться до головної ідеї цього мистця — створення чисто інтелектуального відчуття".

Марсель Еспію

„ЖУРНАЛЬ Д'АМАТЕР Д'АР" — 25 лютого 1967

„Контемпляція природи задовольняє й полонює око естета, але якщо дух хвилювання береться зрозуміти те, що любить — тоді втікає подальше від конвенційної образовости в глибінь неформалістичного світу есенціяльної жорстокости: пляж це вже не білий пісочок, свіжий та лагідний хлюпіт хвиль, але розгнуздання протидіючих сил, нескінчено роздрібнених.

Це саме висловлює Вирста в субтельному, оголеному від всякої літературности почерку. Охри, сієни, хром — змішуються в муравлиному хаосі з жовтавими аморфними зонами кольору крейди. Дальше виявляються несподівано сині, морські зелені краски, що вибухають тут і там в найважливіших точках композиції, в околицях, де сходяться лінії їхніх хроматичних ритмів. Світ вогню, води й піску — малярство Вирсти це твори мистця, що пристрасно й напружено намагається відкрити таємницю матерії."

Терез Ессен

Авторський вечір Р. Завадовича

Боффало, Н. Й. — З нагоди з'їзду реґіонального комітету Золочівщини, на якому був присутній золочівець Роман Завадович, влаштовано йому, при співпраці з місцевим відділом УККА, авторський вечір у залі читальні дому „Дніпро". В заступстві хворого ред. Б. Гошовського з Торонта слово про автора та його літературну, виховну і громадську працю сказав д-р М. Лоза, а пані О. Бережницька, Р. Волинець, Л. Гайдар, Л. Лисак і Н. Стецьків відчитали деякі його твори. Також сам автор прочитав два оповідання для дітей та вказав на потребу поширювати дитячі видання та зацікавлювати ними молодих читачів, якщо хочемо вдержати їх при нашій спільноті. Заля була виповнена старшими громадянами, молоддю й дітьми, які з зацікавленням слухали читані твори. Двоє пластунів склали авторові подяку за його працю для молоді та вручили йому китицю троянд.

О. З.

М. Ч.

МІСЯЧНА СОНАТА

Є. Маланюкові

В дзеркалі чорному, в злоті глибокому
Струни. На клявішах лебідь-рука.
Серце самітне комусь одинокому
Пісню співає, а пісня,
туга.

Нічкою ясною, тишу хвилюючи,
Ніжним переливом в зоряну даль
Лине мелодія, слізьми цілуючи
Приспану глибоко, вічну печаль.
„Гей, а ге-е-ей!"

Чуєш? То зойком-луною зривається
Серця жагучий, придавлений тон.
Срібною гарфою місяць схиляється.
Трепетно промінь дрижить в унісон.
„Цить, ох! Цить."

Ні. Не засну. І crescendo кріпшаючи,
Вшир на розхитаних крилах пливе.
Поклик туги, наболілий, палаючий,
Дзвінко металом у тишу паде.
„Встань! Прийди!

Перли пасажами кинув. Знесилений,
Ген, по зузір'ях розсипаний — тах.
Вниз, в безнадію скотився. Розкрилений,
Тихо квилить, мов поранений птах.
„Ой, прощай."

Сплеснув ще раз в широчінь, і подвоєний
Злинув в гору, резонансом до хмар.
Низько з глибин задзвенів невгасний
Перший мотив, невгасимий пожар.
„Все люблю!"

Б'ється, вібрує під небом, жахаючи
Болем, святий, херувимський хорал.
Кане. Акордом на зорях спадаючих
Мліє, вмирає фінал.

Александер Климко закінчив декорації для вистав Метрополітальної Опери

Ню Йорк. — Відомий український мистець маляр і декоратор Александер Климко закінчив цими днями праці над своїми декораціями для другої з черги опери, вистава якої призначена на літній сезон Метрополітальної Опери. Після закінчення зимового сезону у Ню Йорку Метрополітальна Опера почне своє літнє турне по більших містах З'єднаних Держав Америки. Перша опера, декорації для якої виконав Александер Климко — це "La Gioconda", друга "Un Ballo in Maschera".

Олександер Климко

Ще перед тим Александер Климко зробив декорації для ставленого вашинґтонською „Нешенел Балет Компані" балету "Les Slphides", музику для якого дав Шопен. Вистави цього балету відбувалися в „Сити Сентер" у Ню Йорку і тепер ідуть у Вашинґтоні. Згодом Нешенел Балет Компані відбуде турне з виставою цього балету по більших містах ЗДА, Канади і Мехіко.

Дві із декорацій Александра Климка, уже продані і ставлені у ЗДА, а саме "Flower Drum Song" та "Music Man", будуть експоновані найближчим часом на виставці мистецьких декорацій у Лондоні, Велика Британія. — Влаштовує цю виставку лондонська Wright Heppurn Gallery.

До мене підходить красноармієць і питається:

— Пан! Часи імєєш?

Думаю: от тобі й маєш! За те, що „помагали" роззброювати вермахтівців, то ще й у мене годинника забере!.. Відповідаю преспокійно:

— Нєт! Нє імєю!

— Вот тє!

І подав мені годинник. Іще й похвалив мене, що я помагав їм, як перекладач, під час роззброювання вермахтівців.

— Бєрі і етот револьвер! Он может бить нужен тєбє!..

Я подивився на красноармійця: справжня московська душа! — подумав я і взяв від нього револьвер та й усміхнувся з непорозуміння...

За той час молодий совєтський старшина, вислухавши вияснень шваґра — хто ми й куди прямуємо, показав нам на німецького джіпа, що тут стояв, і сказав:

— Вот вам, садітєсь і прямо к вашим радним!..

Ми, таки добре вже здивовані, поглянули на молодого старшину, підсміхнулися і подякували.

Обіч нас стояв німецький підстаршина, полонений не полонений, але обеззброєний; і напевно було йому ясно з нашої розмови з совєтйдеться: джіп нам дають, але хто ним буде їхати, як ми не вміємо орудувати машиною! То цей підстаршина - вермахтівець зголосився, що він повезе нас, бо й йому буде по - дорозі до хати. Совєтський старшина на таку „спілку" погодився. Ми зараз же стягнули наші наплечники з ровера, — що його забрав собі один із красноармійців, — і перекинули їх на джіпа. Годинник і револьвер, що я їх дістав, завісив я на придорожньому дереві на гилячці, сіли на джіпа, перехрестилися і понеслися в напрямі: Авсеіґ.

Уже було добре зполудня. Милувалося сонце у просторах, молодими хвилями грали лани збіжжя. Обабіч шляху все ще лежала перемога й програна, все жужмом — трофеї й утрати; іще ніхто й не думав їх збирати. Гурти німців ішли до дому; на захід їхали совєтники.

Зробили ми яких 6 до 8 клм., як іздалеку побачили гурт людей на шляху й обіч шляху. Наближаючись до цього гурту, ми мусіли стримати наш біг. Були тут чоловіки й жінки — всі цивільні. Декількоро з них підняли руки — стримали нас.

— Висідати! — наказав тип у кашкеті, з вельми рухливими очима.

Ми висіли з джіпа. Я ж швидким поглядом дивлюся на гурт, на найближче довкілля. Мова — тут лунала сербська. Всі увихалися, як у гарячці. Півголосом до шваґра кажу:

— Нове лихо... Мені здається — кацетники!..

Приглядаюся уважніше: тут і там у фосі й на полі лежать трупи мужчин — цивільні і німецькі військові; було цих нещасних жертв сім або вісім. На душі стало нудно й темрявно.

Нас стали допитувати — хто, звідки, куди, чого? І їдкі підсмішки, насмішки. Врешті, той тип у кашкеті підійшов до мене й певним та вправним рухом, якось в одну мить, витягнув із однієї кишені годинник, майже рівночасно з другої кишені, бічної, витягнув усі мої гроші — 700 нім. марок. І під час цієї операції блискавично пригналася — малого росту, чорнява, круглолиця, молода — жінка й, схопивши мене за праву руку, взялася здіймати мій шлюбний перстень.

— Чекайте! Це ж... — крикнув я.

— Давай ножа! — крикнула і почала тягнути за мій персневий палець.

Я сам ізняв перстень, вона ж, мов скажена, вхопила його і щезла.

В тих коротких хвилинах, коли мене „чистили", на шляху заторохтіла мотоциклетка, — якої я й не чув! — а на ній сидів совєтський вояк. Мій шваґер — спостерігши, що це наше лихо на самім грабунку не скінчиться, — швидким рухом зупинив цього вояка і, показавши на мене, пояснив йому про що воно йдеться. В одну мить, — коли вояк сходив із мотоциклетки, — кашкетник відскочив від мене, став собі байдужий осторонь, закурив сигарку й споглядав на поля. Совєтський вояк — а це був старшина — підійшов до мене і українською мовою спитав:

— Що у вас забрали?

— Годинник, сімсот марок і шлюбний перстень.

— Хто?

— Оцей, що онтам стоїть і курить сигарку.

Старшина підходить до кашкетника, каже й мені наблизитися до нього.

— Цей?

— Так, він! — відповідаю.

— Шукайте по його карманах за вашими речами.

Я завагався. На це старшина:

— Ну й чого ж стоїте? Він же ограбив вас?

— Так! — відповідаю й рівночасно вкладаю руку в надуті кишені штанів кашкетника. Він стоїть непорушно, його чорні очі внурені в очі старшини. Моя рука поринула в жужму годинників і перснів. Витягаю того „добра" з його кишені цілий оберемок — мій годинник під верхом.

— Ось, цей мій! — кажу й назад вкладаю „добро" до кишені кашкетника.

Бачу, що старшина на це підсміхнувся.

— Гроші? — питається мене старшина.

— Ось вони й є! — відповідаю і беру за рубець складених моїх сімсот марок, що ще виставали з бічної внутрішньої кишені кашкетника.

— Перстень?

— Не він узяв у мене перстня, а якась жінка, та її не бачу тут.

— Все своє відібрали!

— Все, крім білля, але... і я махнув рукою.

— Ну, поїжджайте далі й не оглядайтесь! — весело сказав старшина.

Як стій — ми всі три були вже на джіпі й рушили. Їдемо!

— Михайле, Михайле! — з опалу прошепотів шваґер. — Обернися! —

Бачу: кашкетник далі стояв непорушно, а совєтський старшина, що вирятував мене напевно й від смерти, випорожнював усі кишені кашкетника й те все „добро" перемандровувало до його шкуратяної військової торби. Це був гідний образ тих часів „Міту XX століття"!..

— Дяка Богові, що ми щасливо перейшли цю Скиллу! — сказав я, а джіп нісся блискавичною швидкістю вперед.

Ми проїхали яких чотири кілометри, як у якомусь селі побачили ми на шляху трьох вояків — це були американці. Вони дали знак — зупинитися. Були вони вчорашні полонені. Сказали нам, що „соррі", але вони джіпа в нас забирають, бо мусять дістатися до збірного осередку американських вояків, що були в полоні у Німеччині. Стали ми з ними „торгуватися". У мені перемагала слушність справи американського вояка; вони ж нас визволили з однієї тиранії і, напевно, повалять іще й другу тиранію! Таке, тоді, ми мріяли! — На цей наш торг — у якому я мовчав — знову над'їхав якийсь молодий совєтський старшина, мотоциклеткою. Зупинився біля нас. Спитав нас — хто ми такі? І чого бажають від нас американці? Ми на все відповіли. На це він:

— Їдьте далі, куди направилися!

— Та воно так, і ми дякуємо вам за поміч, але ж це... — І показую на американських вояків, що стоять тут же, спокійні, мовчазні. — Це ж ваші союзники!

Старшина поклав спокійний погляд на нас, на американців і, несподівано, широко розреготався та з реготом сказав:

— Та які ми, до біса, союзники! Поїжджай! Не розумієте ви справи! — і понісся на захід, а ми на місто Авсеіґ.

Сонце поволі нахилялося до небосхилу. Їхали ми гладко і буйно аж до Авсеіґ. Наша дорога мусіла йти через місто і, при в'їзді до міста, вона вела попід низький, залізничний міст. Перед цим мостом ми, наблизившись, побачили згущену юрбу, що вовтузилася, хвилювалася. Під'їхали ми ще декілька метрів, я сказав:

— Знову цивілі... серби? Чи не буде Харібди?

В цій хвилині до нас прискочили чоловіки й жінки. Їх очі, обличчя горіли гнівом, ненавистю, пімстою. На душі знову стало нудкаво. Майже силою виволікли нас із джіпа. Німецького вояка, вермахтівця, що провадив наш джіп, не рухали. Я донині певен, що наше лихо було в нашій усе таки чистенькій одежі. І почали — в чесько - сербсько - московській мові — щось викрикувати, чого в метушні юрби я не розумів. Найприкріші були оті присадкуваті, чорняві, сильні жінки. Шваґер почав до них говорити по - українськи — хто ми, куди й чого прямуємо. А довкола нас кричали водне:

— Ге! Знаємо! Під міст із ними!

Жінки привели якогось молодого, на зріст високого, стрункого, з кашкетом на чубі драба. Він був у тракті урядування — юрба ж була п'яна його геройством. У нього у правій руці наган, яким він із розмахом вимахував. Очі вп'ялював по черзі у наші обличчя.

— Ступай! — і натягнув нагана.

Шваґер щось до нього говорить. Я у серці шепчу: „Під Твою милість прибігаєм". І до шваґра кажу:

— Тихо!..

Драб, дійшовши під міст, командує:

— Стать пад стєнку!

Мене нападає дивний гумор - лють.

— Нє: стать! а: Станавісь!.. Но я вас спрашіваю: ви с ума сашлі? — крикнув я.

Драб спустив наган у долину. Став мені придивлятися. І:

— Ти знаєш по русскі? Ґдє научілся? Кто ти такой будєш?..

У рішучій формі став я вилущувати все, що лиш на язик ішло, але відповідне до хвилини, коли кожна мить дорога. Драб слухав і придивлявся мені згори до долини. Це все тривало короткі хвилини.

Нечайно надлетіли оті присадкуваті жінки. Вони щось кричали всім — очима, обличчям, руками, рухами тіла, мов ошалілі. Якусь небувалу вістку принесли вони отому драбові. Він, почувши, несамито кинувся в сторону цих ошалілих жінок і швидкою ходою подався за ними, що бігли. Вся юрба повернула очі за ними.

Ми ж — умлівіч рванули в противну сторону, від тієї, куди подався драб, і приспішеною ходою — а не бігом! — ми зникли в місті. Зробили ми яких пів кілометра, як чесний вермахтівець наздігнав нас. Я схопив мій наплечник із джіпа і сказав:

— Хочете, їдьте! Я ж іду пішки полем і лісом.

Вермахтівець — поїхав собі сам, побажавши нам щасливої дороги. А ми — пішли пішки.

В полях було тихо. Вітрець — і той знітився, приляг до піль, до серця людини. Сонце рожево розливалося по схилі неба, по мовчазних збіжжях.

А в серці спокою не давала московська нудкавість...

ІЗ ДУМОК НЕ НА ВІТЕР

Український Літературний Фонд ім. І. Франка в Шикаґо, який поставив ціллю свого існування допомогу вільній українській літературі на вигнанні, видасть осінню цього року свої чергові літературні нагороди авторам найкращих українських літературних творів, що появилися друком у 1965-1966 роках. Фундатором нагород є шикаґівські українці, що, на пропозицію Т. Курпіти створили цей фонд та ним досі опікуються. Головою УЛФ є відомий громадський діяч проф. А. Антонович.

Все ж, не знаходячи слів признання для патріотичного Шикаґо за його пожертви для добра нашої літератури, думаю, що існування Українського Літературного Фонду та виплачування літературних нагород авторам творів про наш далекий Канаан не повинні бути гірким медом тільки українців Шикаґо, а великим обов'язком всієї нашої еміґрації. Бо чи тільки в Шикаґо живуть такі наші люди, що розуміють до болю вагу рідного слова й рідної книжки на вавилонських ріках нашого ісходу? Українці з душею шикаґівських українців живуть скрізь. Вони є в Ню Йорку, Філядельфії, Дітройті, Балтіморі, Боффало, в Торонті, Вінніпеґу, Едмонтоні, в Мюнхені, Парижі, Лондоні, в Сіднеї та в Південній Америці. Вони й не перевелися в нашій поневоленій Україні. Треба УЛФ до скупчень української еміґрації звернутися спеціяльними листами, треба представити в них, що **УЛФ не об'єднує жадних українських письменників, тільки жертводавців для продовжування життя Шевченкового слова, для добра української вільної літератури, для слави українських письменників і друкованого слова для добра нашої поневоленої Вітчизни. Треба, щоб українські літературні нагороди були не тільки журбою національних юродивців Шикаґо, а нас усіх, щоб ми в цю Тарасову „останнюю мінуту" не тільки „сиділи тихо й мовчали та нишком чухали чуби", але, щоб ми йшли на барикади боротьби** за українську людину, за її національне слово та її украпську національну творчість. Не забуваймо, що хто втрачає рідну мову, той втрачає рідну душу й своїм тілом тільки надається до чужого похоронного заведення. Великий корсиканець, Наполеон, колись говорив, що хоче перед собою бачити не бійців, а героїв. На героїв нашої еміґрації жде й УЛФонд ім. І. Франка в Шикаґо. Покищо зачисляємо до цієї категорії тільки ветлікаря д-ра Федя Ткачука, що пожертвував на УЛФонд тисячу долярів та застеріґся від будь - якої з цього приводу для себе реклями в пресі.

А хто ж черговий? Де ж ми всі, що ще й досі на фонд життя української літератури поза Україною не зложили ні сотика? Де ж наші інші доктори й „професора", купці й бизнесмени, заробітчанська інтеліґенція й інтеліґентні заробітчани, ті, що їдять, щоб жити і ті, що живуть, щоб тільки їсти?.. Використовуючи трагічну усмішку сатирика Теока —

Чи, може, в пості і молитві,
Перед Ісусом клячучи,
Вони плянують
світлий Чин,
Останній у останній битві?

Я, особисто, в це не вір'ю і з цієї сатиричної перлини так регочусь, як сам її автор. Коментарі залишаю Вам і за Шевченком кличу: Думайте й читайте! Правильніше висловлюючись: Читайте й думайте, що ви для Франка в його великі роковини зробили в вільному світі? Підсовєтська Україна відсвяткувала його ювілей деформацією його духового обличчя. Там із нього „байстрята чужих і рідних Катерин" зробили комунофіла, що все своє життя тільки мріяв про віддання України Москві... Чи Ви пожертвували щось, щоб оживити правдиву душу Мойсея України? Чи Ви дали свій вдовиний гріш на літературні нагороди його імени, щоб засвідчити перед світом, що він наш і вся українська духовість позначена його духа печаттю.

Якщо досі Ви ще нічого не пожертвували на Український Літературний Фонд ім. І. Франка в Шикаґо, що перший у вільному світі почав своїми літературними нагородами допомагати вигнаній нашій літературі, то пожертвуйте щось завтра, щоб Ваше ім'я залишилося в серцях рідного народу. Висота Вашої пожертви покаже національну температуру Вашого серця. Колись покійний президент Джан Ф. Кенеді слушно казав: Не питай, що тобі дала Америка, але запитай себе, що ти їй дав!

Стоячи напередодні проголошення літературних нагород, думаю, що Літературне Жюрі повинно рішуче признати найвищу літературну нагороду померлому Василеві Симоненкові, що, живучи під совєтами, промовив у своїй творчості такою мовою, якої ми від „Сонашних клярнетів" поза Збручем не чули. Його життя й творчість — це доказ безупинної боротьби України за власну незалежність.

Виходячи з цього, пропоную, щоб Жюрі нагородило померлого українського поета Василя Симоненка почесною найвищою нагородою УЛФ „Листком лавру Франка", або чимось у цьому роді. Жадної грошової нагороди йому не давати, бо він небіжчик, а його „щасливій" матері в колгоспі і так „золотого Тамерляна онучата голі" заборонять її прийняти. Нагородження літературної творчости В. Симоненка — справа великого політичного тембру і якщо УЛФ не використає цієї нагоди, то втратить доцільність свого існування, а з ним і всі наші еміґраційні політичні центри.

„Пора се великая єсть", щоб почув поневолений Рідний Край на свої „криваві сльози" могутній відгомін еміґрації.

Ксеня Чуйкевич

ЛІТЕРАТУНІ НАГОРОДИ

Як довідуємося від членів Правління УЛФ, проголошення українських літературних нагород відбудеться в Шикаґо на великому заключному Франківському Концерті осінню біжучого року.

Концерт буде могутньою маніфестацією сили українського духа на чужині, а нагороди лавреатам вручить хтось із найзаслуженіших діячів української культури.

Звернення до Дрогобичан і Бориславців та Українців доброї волі

Правління Українського Літературного Фонду ім. І Франка в Шикаґо, бажаючи якнайдостойніше відзначити осінню цього року 50-річчя з дня смерти свого патрона — Івана Франка — звертається до дітей землі Великого Каменяра, до Дрогобичан і Бориславців та людей із українськими душами, щоб вони й їхні реґіональні Комітети включилися в працю УЛФонду для здвигнення Франкові великого пам'ятника на чужині в формі щорічних літературних нагород тим авторам, які видають друком найкращі свої твори про Україну, чи про психіку української людини.

Просимо їх уфундувати в Українському Літературному Фонді в Шикаґо на честь свого Великого Земляка й Мойсея України одноразову чи якусь постійну літературну нагороду його імени.

Створенням постійних українських літературних нагород ім. І. Франка хочемо зодокументувати, що його творчість була й є складовою частиною незалежної України, й Україна йшла йітиме у власну мандрівку століть з його духа печаттю.

Хочемо Франка показати в його правдивій українській духовості. Якщо дорожите Україною та її культурою, допоможіть собі поза Україною жити. Пожертви просимо складати на конто УЛФ в обох українських банках Шикаґо, або через українську пресу.

Правління УЛФ
ім. І. Франка в Шикаґо

Алла КОССОВСЬКА

ПРОЛІСОК

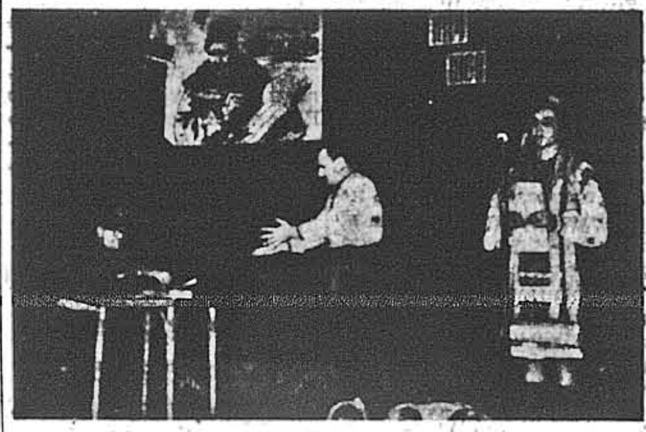
Пролісок ніжний, пролісок синій
Мені прислали із України.
Болем солодким серце розкраяв
Цей подарунок рідного краю.
Сльози-росою на синьому проліску,
Губи всміхаються радісно й болісно . . .
Ти ще живеш, моя земле єдина,
Ти ще цвітеш, моя мати Вкраїно?
Груди твої прикрашаються квітами,
Соком весняним по вінця налитими,
Килими трав розстилаєш щовесни,
Ждеш-не-діждешся, що воля воскресне?
Вернуться з мандрів загублені діти,
Стане землею народ володіти,
Стане її обробляти, як належить,
Колосом вкриє простори безмежні,
Правда твоя запанує на світі,
Будуть тебе шанувать твої діти,
Будуть тебе шанувать і сусіди,
Згинуть навіки усі твої біди . . .
Мрії мої закрутилися колесом.

Цьому причина . . . засушений пролісок.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР У ПЕРЕМИШЛІ

Мішаний хор Українського Культурно-Освітнього Товариства в Перемишлі під час Шевченківського концерту.

Сцена з інсценізації „Суд над Шевченком". На стіні портрет Шевченка роботи Остапа Юрка Любовича.

У Перемишлі над Сяном, що його з ласки Совєтського Союзу приділено до Польщі, існує Українське Культурно-освітнє Товариство, як філія такого Товариства у Варшаві. Це Товариство, відповідник колишньої „Просвіти", уладжує різні культурні імпрези, на яких виступає власний мішаний хор. Недавно той хор виїздив на виступи до Варшави й Кракова, отож стоїть на високому мистецькому рівні. Культурно-освітнє Товариство у Перемишлі ставило теж „Наталку-Полтавку"

Видавнича діяльність НТШ на еміґрації в числах

Наукове Товариство ім. Шевченка відновило свою діяльність на еміґрації під кінець березня 1947 р. Згідно з традиціями української неофіціяльної академії НТШ звернуло увагу на різні вияви наукової діяльности, але з природи речі насамперед сконцентрувалося на видавничу діяльність. Коли тепер минає саме 20 літ активности НТШ на еміґрації, було б вказаним подати кілька цікавих чисел про його публікації. До цього трапляється спеціяльна нагода, бо саме з'явився з друку новий (181-ий) том Записок НТШ (Збірник: „Релігія в житті Українського народу", який вийшов за редакцією В. Янева на пошану Кардинала Йосифа Сліпого у 75-ліття Його народження і 50-ліття священства), який м. ін. приносить систематичну бібліографію видань НТШ, доведену до кінця 1966 р. Важливість цього бібліографічного показника тим більша, що при виданнях відзначено сумлінно кількість сторінок.

Підсумувавши, дізнаємося зі зіставлення, що у всіх серіях видань НТШ вийшло за бл. 20 літ діяльности 96 випусків, які разом рахують 23 274 сторінок друку, тобто 1454 і пів аркуша.

В „Записках НТШ" вийшло 25 тт. на 5235 стор.; В „Бібліотеці Українознавства" — 22 тт. на 5764 стор.; в чужомовних „Просідінґсах" трьох секцій — 10 тт. на 804 стор ; у спільних виданнях із УВАН — 9 тт. на 2830 стор.; у виданнях НТШ у Канаді — 6 тт. на 850 стор.; у різних серіях або поза серіями — 14 тт. на 3632 стор.; ЕУ/І та ЕУ/2, як теж ЕУ англомовна досі разом 8 тт. та 2 зошити на 4159 стор.

Як приглянутися тим числам ближче, то слід згадати, що один том має пересічно 242 стор., тобто це вже поважна — 15-ти аркушова — книга. Якщо зважити, що від кінця березня 1947 по кінець 1966 р. минуло кругло 237 місяців, то пересічна місячна продукція є б. 98 стор., або дещо більше як 6 аркушів, або іншими словами: одно видання у НТШ з'являється що два і пів місяця (або в рік приблизно 5 тт. чи бл. 1200 стор.).

Ці цифри набирають спеціяльного значення, якщо зважити, що кошти утримання у 85% є запевнені із пожертв нашої суспільности, і цей факт з одного боку свідчить, наскільки українська спільнота дбає про розвиток української культури у найважчий час своєї історії, але з другого боку свідчить також, наскільки НТШ виправдало покладене довір'я української спільноти. Цю „ювілейну" інформативну замітку випадало б закінчити тільки питанням, яке повинен собі поставити кожний український громадянин: чи і наскільки і він також сповнив свій обов'язок супроти свого найстаршого наукового товариства, яке завершує двадцятиліття праці на еміграції.

А. Р.

З НОВИХ ВИДАНЬ

„Релігія в житті українського народу"

Саме з'явився з друку — напередодні 75-ліття Верховного Архиєпископа Кард. Йосифа Сліпого — новий том Записок НТШ (181-й), як збірне видання Наукового Товариства ім. Шевченка, Українського Богословського Наукового Товариства, Української Вільної Академії та Українського Вільного Університету. Є це матеріяли Наукової Конференції, яку свого часу улаштували спільно 4 названі наукові Інституції у Рокка ді Папа (18-20 жовтня 1963) в рамках організованих Українським Християнським Рухом „Римських днів" в зв'язку із звільненням Митрополита - Ісповідника. Наукова Конференція (і консеквентно і Збірник) була об'єднана спільною тематикою „Релігія в житті українського народу", а том праць, який вийшов завдяки фінансовій допомозі Преосв. Плятона Корниляка та заслуженого вже для нашої культури Т-ва Сприяння Українській Науці, дедикований Верховному Архиєпископові, як це відзначено на титульних сторінках й у спеціяльній передмові.

Збірник починається короткою біографією Ювілята пера редактора Збірника, проф. д-ра Володимира Янева, який зладив також бібліографію наукових праць Верховного Архиєпископа (понад 80 позицій і 52 рецензії творів, названих у бібліографії). Цей відділ дуже багато ілюстрований (17 таблиць на крейдовому папері, одна ілюстрація у тексті — разом 22 фотографій). Ілюстрації так дібрані, що ілюструють не тільки різні етапи творчого шляху Верховного Архиєпископа, але й різні будинки, зв'язані з Його діяльністю, як напр. маємо в Збірнику знимки знищеної в 1939 р. німецькою бомбою „семінарицької церкви", її іконостасу, пам'ятника Великого Митрополита Слуги Божого Андрея, який стояв у городі серед забудовань Української Богословської Академії, а який знищили большевики в часі першої окупації Львова, тощо. Наприкінці вкладки із ілюстраціями вміщене фото нового будинку Українського Католицького Університету у Римі. Сама біографія, хоч коротка, згадує всі основні етапи життя й підкреслює головні ідеї творчости Ювілята; вона документована численними аднотаціями у нотках.

У том праць увійшли ті доповіді конференції, які мають більше синтетичний характер і стосуються якоїсь цілої ділянки, чи більшої історичної доби; інші доповіді, які насвітлюють лише якийсь вирізок історії, чи якусь одну проблему, передбачені до другого тому, який появиться також, як збірне видання всіх чотирьох установ, але в серії Наукових Записок УВУ. Насамперед треба згадати обширну історіософічну працю о. протоарх. А. Г. Великого, ЧСВВ (яка й була інавгураційною доповіддю на конференції) про „Церкву й релігію, як дві основні рушійні сили української історії", інші синтетичні праці стосуються української етнографії (д-р Б. Микитюк: „Християнські й позахристиянські елементи в українських народних звичаях"), чи права (о. д-р І. Патрило, ЧОВВ: „Вплив християнства на українське законодавство"). Українському мистецтву присвячена стаття проф. д-ра П. Курінного („Українська Ікона княжого періоду X-XIII ст."), — і ця стаття є також дуже багато ілюстрована (7 ілюстрацій в тексті та вклад із 26 таблицями на крейдовому папері). В той час, як стаття м-ра Петра Цимбалістого присвячена світлому періодові розквіту української культури, коли то українські культурно - релігійні впливи позначилися у Московії, то стаття проф. д-р Наталії Полонської - Василенко присвячена — навпаки сумному періодові ограничення прав Української Православної Церкви після Переяславського договору. У статтях проф. д-ра Олександра Кульчицького та проф. д-ра Володимира Янева вказано на тісний зв'язок між релігійною поставою українця й українською духовістю, при чому перша стаття виходить із теоретичних розважувань, а друга від конкретного ілюстраційного матеріялу, зокрема від зібрання поглядів українських етнопсихологів. Врешті, стаття інж. Аркадія Жуковського малює в удокументований спосіб стан віри й Церкви в сучасній Україні.

Як бачимо, поодинокі статті взаємно себе доповняють, складаючися на замкнену цілість. Збірник доповняють ще біографічні нотки авторів, бібліографічний показник видань НТШ на еміґрації (за рр. 1947, тобто від хвилини відновлення діяльности НТШ в екзилі, до кінця 1966 р.), як теж список ілюстрацій та змісти в українській, німецькій, французькій та англійській мовах. Добре дібраний папір, старанний друк, крейдові вкладки із ілюстраціями збільшують ще вартість видання, і треба тільки побажати, щоб наклад скоро розійшовся і щоб в той спосіб можна було скоро приступити до друку другого тому із дальшими матеріялами Конференції, яка мала ту незаперечну заслугу, що згромадила представників з різних наукових генерацій різних земель Соборної України, які сьогодні живуть у 5 різних західньо-европейських країнах.

С. Р.

„Блакитні хмаринки" – потрійний успіх

Наприкінці 1966 р. у Видавництві Юліяна Середяка в Буенос Айресі вийшла збірка Василя Дубини для дітей „Блакитні хмаринки", з ілюстраціями недавно померлого мистця Бориса Крюкова. На останній, 32-й стор. є знак ОПДЛ, з рекомендацією збірки для дітей дошкільного віку. На трикольоровій обкладинці книжечки перед малим читачем постає і кличе його чудовий світ: на горбочку традиційна українська хата, їжачок з паличкою мандрує в ліс; ведмедик поспішає до озерця, в якому хлюпається качення; попід деревом з вивіркою — мчить іграшковий потяг; кітспівак, поспішає кудись із нотами; дівчинка з хлопчиком збирають гриби . . . Повно руху! Навіть на сам напис — вискочила пташина. Не рухаються лише двоє героїв: ляльковий ведмедик та лялька в блакитній сукні.

Рух — перша вимога дитячого читача, бо він сам не уявляє життя без руху. Звичайно, він не знатиме, чому автор рушив із ЗДА аж до Арґентини, щоб видати книжечку (бо там значно дешевше і там є рухливий, активний видавець Юліян Середяк). Дитячу вимогу руху врахували і поет Василь Дубина, і мистець Борис Крюків: у цій книжечці немає нічого статичного. Навіть у найкращому творі „Між забавками", де ніхто не може рухатися, адже це — опис картини, півень — виліплений з тіста, „під ворітьми з вати — маленькі курчата", але лисичка „гострі зуби точить і, здається зразу ж на курчаток скочить". Однак:

Та м'які курчатка
Не бояться згуби,
Бо в лисички в роті
Дерев'яні зуби.
Дерев'яні вуби,
Хвіст із коноплини,
І лежить лисичка
Мирно на картині.

Тематичне коло збірки — менш рухливе, більш традиційне в нашій поезії для дітей: пори року, пригоди з ляльками, з українськими рибами і звіриною, елементи патріотичного виховання, вдало поєднані з попередженням дитини, щоб була уважна на вулиці: „Як їдеш до школи, уважай, чи автобус їде, чи трамвай", бо „у тебе тисячі доріг — треба добрих рук і добрих ніг", щоб міцно тримати кріса і нести наш синьо - жовтий прапор. Вірш „Уважай" — вдалий почин Василя Дубини в розробці „міської тематики", такої потрібної, адже мало хто з українських дітей за кордоном живе в селі, та й село тут інакше, і в селі треба вважати як не на трамвай, то вже обов'язково на авто і автобус.

Збірка позначена гумором, винахідливістю, вмінням розмовляти з малим читачем, для якого немає великої різниці, чи він у товаристві живих людей, чи уявних зайчиків та лисиць. Кілька творів мають в заголовках слово „Пісня" — вони аж просяться до композиторів, а потім і до дитячих хорів, які так часто ще й досі виконують аж ніяк не дитячі пісні.

Очевидно, довголітній практик у ділянці поезії для дітей, яким є Василь Дубина, мав би уникнути такого рядка, як „Вивірка із віт стрясла б їх нам!", бо це нагадує вправу - скоромовку, якої не можна швидко вимовити; в іншому вірші — врахувати, сказати б, виховно - педагогічний момент: „На подушці, біля лялі, спить ведмедик у сандалях" — ми ж кажемо дітям, що в черевичках іти в ліжко не можна . . .

Але позитиви барвистих „Блакитних хмаринок" такі незаперечні, що як і стверджено в наголовку — цю книжечку розцінюємо, як потрійний успіх: досвідченого і обдарованого автора, такого ж мистця - ілюстратора і невтомного видавця, в далекій Арґентині, який доклав старань, щоб діти полюбили свого нового приятеля — „Блакитні хмаринки".

ЛП.

НОВІ КНИЖКИ

ПОЕЗІЇ

Дан Мур. ЖАЛЬ І ГНІВ. Поезії. Коштом Василя й Наталки Духніїв. (Едмонтон), 1966. Формат: 228 x 152 мм. Стор. 93 + 3 нп. (Обкладинка мистця Якова Гніздовського).

ПРОЗА

Софія Парфанович. КАРУСЬ І МИ. Авто-біографія: Накладом автора. Чікаго, 1966. Опр. Формат: 185 x 130 мм. ст. 324. (Мистецьке оформлення обкладинки Оксани Мошинської. Ілюстрації Христі Головчак).

Ярослава Острук. ХУРТОВИНА ГРЯДЕ. Повість. Видавництво „Дніпрова Хвиля", Мюнхен, 1967. Формат: 210 x 148 мм. Стор. 189 + 3 нп. (Мовно-літературна редакція Никифора Щербини. Обкладинка мистця Василя Дорошенка.).

Михайло Ломацький. ЗАВОРОЖЕНИЙ СВІТ. Частина II. ПО ТОЙ БІК ЧОРНОГОРИ. Мюнхен П Торонто, 1966. Формат: 207 x 147 мм. Стор. 267 + 332 сторінки нп. ілюстрацій.

Михайло Ломацький. ЗАВОРОЖЕНИЙ СВІТ. Частина І. ПО ЦЕЙ БІК ЧОРНОГОРИ. Мюнхен — Нью-Йорк, 1965. Формат: 210 x 147 мм. Стор. 229 + 3 нп. (Книжка видана коштом Григорія Яремчука. Обкладинку проєктував В. Слимаковський).

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

HOW A SHIRT GREW IN THE FIELD. Adapted from the Russian of K. Ushinsky by Marguerita Rudolph. Pictures by Yaroslava (Surmach Mills). McGraw-Hill Book Company. New York - Toronto - London - Sydney, 1967. Size: 258 x 185 mm. Pp. 30 + 2 np.

К. Перелісна. ТРИ ПРАВДИ. Казка. Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Торонто - Ню Йорк, 1967. Форм.: 230 x 180 мм. Стор. 19 + 1 нп. (Ілюстрації мистця Мирона Левицького).

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Осип Зінкевич. З ҐЕНЕРАЦІЇ НОВАТОРІВ. СВІТЛИЧНИЙ І ДЗЮБА. У джерел модерної української критики. (В-во) Смолоскип, Балтимор-Торонто, 1967. Формат: 210 x 140 мм. Стор. 243 + 3 нп. (Обкладинка Ореста Поліщука).

МИКОЛА ШЛЕМКЕВИЧ. Філософ, науковець, критик, літературознавець, блискучий промовець, член Наукового Товариста ім. Т. Шевченка й Української Вільної Академії Наук. Силюета й спогади про нього. Накладом і друком Видавничої Спілки „Тризуб". Вінніпеґ, 1966. Формат: 228 x 155 мм. Стор. 46 + 2 нп.

МОВОЗНАВСТВО

Anna-Halpa Horbatsch. DER TYP EINES RUMANEN UND SEINE SPRACHE IN EINEN UKRAINISCHEN INTERMEDIUM DES 18. JAHRHUNDERTS. Sonderdruck aus: BEITRAGE ZUR SUDOSTEUROPA — FORSCHUNG Anlaesslich des I. Internationalen Balkanologenkongresses in Sofia 26. VIII. — 1. IX. 1966... Muenchen, 1966. Size: 237 x 158 mm. Pp. 162-167.

Olexa Horbatsch. DIE POLNISHEN UND DEUTSCHEN BEZEICHNUNGEN FUER KRANKHEITEN UND KRAUTER IN EINER HANDSCHRIFT DER ERLANGER BIBLIOTEK AUS DEM 16. JAHRHUNDERT. Sonderdruck aus Osteuropastudien der Hochschulen des Landes Hessen. Reihe III. Frankfurter Abhandlungen zur Slavistik. Band 8. OST UND WEST. Aufsaetze zur Slavischen Philologie herausgegeben von Alfred Rammelmeyer. Otto Harrasowitz, Wiesbaden, 1966. Size: 230 x 150 mm. Pp. 11-41.

W. T. Zyla. UKRAINIAN ANTHROPONYMY IN THE KHARKOV REGISTER OF 1660. Offprint form PROCEEDINGS OF THE EIGHT INTERNATIONAL CONGRESS OF ONOMASTIC SCIENCES. Mouton & Co. The Hague — Paris, 1966. Size: 260 x 184 mm. Pp. 596-604.

ІСТОРІЯ

UKRAINIAN CANADIANS. THEIR PLACE AND ROLE IN CANADIAN LIFE by Senator Paul Yuzyk... Published by Ukrainian Canadian Business & Proffesional Federation, Toronto, Ontario, 1967. Size: 228 x 153 mm. Pp. 8 np. + 104.

РЕЛІГІЯ В ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. Збірник матеріялів Наукової Конференції у Рокка ді Папа (18-20.X. 1963). Спільне видання НТШ, УБНТ, УВАН, УВУ на пошану Блаженнішого Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого, Почесного та Дійсного Члена НТШ у 75-ліття народин та 50-ліття священства, за редакцією Володимира Янева. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Т. 181. Мюнхен-Рим-Париж, 1966. Формат: 240 x 170 мм. Стор. XXXII + 7 нп. (Мовний редактор Збірника: Серафима Глобенко-Волошина).

ПОЛІТИКА

Яків Шумелка. СТРАТЕҐІЯ ТА ТАКТИКА УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ. Чікаго, 1966. (Накладом Українсько-Американської Видавничої Спілки в Чікаго). Форм.: 216 x 140 мм. Стор. 96.

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Петро Андрусів. МИСТЕЦТВО В ЖИТТІ НАРОДІВ. Накладом Відділу ОМУА у Філядельфії. 1967. Формат: 232 x 155 мм. Стор. 17 + 3 нп. (Відбитка з Альманаху СУК „Провидіння" на 1967 рік).

ПЕДАГОҐІКА

Д-р Стефанія Тершаковець-Бережницька. ЗА ДУШУ И ДОЛЮ ДИТИНИ. Виховні труднощі різного віку і розвиток особовости. Об'єднання Працівників Дитячої Літератури ім. Л. Глібова. Торонто - Нью-Йорк, 1966. Формат: 242 x 168 мм. Стор. 16. (Відбитка із збірника ОПДЛ „Ми і наші діти".)

РЕЛІҐІЯ

о. Николай Вояковський. ТРАВНЕВІ ПРОПОВІДІ В ЧЕСТЬ ПРІЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ. (Скенектеди, Н.Й.), 1965. Формат: 230 x 150 мм. Стор. 109 + 3 нп.

КАЛЕНДАРІ

КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ „ВІДРОДЖЕННЯ" НА 1967 РІК. Коштом Українського Товариства „Відродження" в Арґентині. Буенос Айрес, (1967). Форм.: 225 x 157 мм. Стор. 160.

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЕНДАР „ПРОСВІТИ" НА РІК 1967. Зредаґував Ґр. Голіян. Обкладинка В. Каплуна. Накладом Українського Товариства „Просвіта" в Арґентині. Буенос-Айрес (1967). Формат: 225 x 156 мм. Стор. 160.

ЮВІЛЕЙНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ присвячений 100-літтю Конфедерації Канади і 50-літтю Української Національної Революції. На звичайний рік 1967. Накладом і друком Видавничої Спілки Тризуб. Вінніпеґ (1967). Формат: 254 x 175 мм. Стор. 224. (Редактор Календаря-Альманаха — Степан Волинець).

КАЛЕНДАР „СЛОВО" на ювілейний 1967 рік 50-річчя Української Народної Республіки і 100-річчя Конфедерації Канади, 1867-1967. Видавництво „Вільне Слово". Торонто, 1967. Форм.: 230 x 155 мм. Стор. 96.

КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ „МІТЛА" НА 1967 РІК. Видавництво Юліяна Середяка. Буенос Айрес, 1966. Форм.: 197 x 143 мм. Стор. 128. (Обкладинка роботи Бориса Крюкова).

РІЗНЕ

РЕҐІОНАЛЬНА ЗУСТРІЧ ЗЕМЛЯКІВ З ЯРОСЛАВЩИНИ І ЗАХІДНІХ ОКРАЇН ЗАСЯННЯ. . . Одноднівка. . . Накладом Комітету Ярославщини та окраїн Засяння . . . Чікаго, 1966. Форм. 215 x 140 мм. Стор. 64. (Офсет).

КАРУСЬ І МИ — НОВА КНИЖКА СОФІЇ ПАРФАНОВИЧ

Накладом авторки з друкарні М. Денисюка в Шикаґо появилася нова книжка Софії Парфанович п. н. „Карусь і ми". В нарисах, уміщених у книжці, авторка розповідає про авто і людей, що мають з ним зв'язок, про його водіїв молодшого і старшого віку — тих, що народжені тут у Новому Світі і тих, що прибули із Старого Краю.

Книжка, в твердій полотняній обкладинці, нараховує 323 сторінки. Ціна 4.50 дол. Замовляти в авторки:
Detroit, Michigan 48212
3347 Grant Ave.

Франківська Виставка в Ню Йорку — лише до 9 год. вечора 14 травня

Франківська Виставка книжок і преси буде відчинена ще в неділю 14 травня від 5.30 до 9 веч., проте офіційно її закриття відбудеться в суботу 13 травня о год. 6-ій по пол. з такою програмою: доповідь ред. Богдана Кравцева „Українське книгарство і книготоргівля", доповідь д-ра Р. Борковського „Українська книжка в американських публічних бібліотеках та українське громадянство" і „Кінцеве слово" від президії НТШ ред. Івана Кедрина. Після того буде висвітлений фільм „Мистецтво ілюстрованої книжки".

Дотепер Виставку відвідали понад 1.000 осіб, між ними декілька сотень шкільних дітей, молоді і студентів, яких цікавило все на цій зразковій виставці, в тому і старанно зібрані В. Харуком Франківські філятелістичні значки, наліпки, конверти тощо. Молодь висловлювала побажання, щоб у „Карнеґі Гол" у неділю 14 травня продавали спеціяльні пам'яткові конверти з відповідними написами про Івана Франка, але цієї ідеї вже не вдалося зреалізувати, зате там можна буде набувати ювілейну „Програму" та Франківські Жетони.

З рамени Ділового Комітету Франківських Ювілейних святкувань у Ню Йорку діяла така Управа Франківської Виставки: голова — Я. Пастушенко, заступник д-р О. Соколишин, секретар Ольга Соневицька, касир Ю. Спільниченко, орг. реф. інж. Р. Кобринський, члени — Надія Чапленко, Леся Храплива, П. Постолюк, проф. І. Замша; а до Ділового Комітету, крім зазначених раніше, входить О. Калинник.

Бажаючі використати останню нагоду, зможуть відвідати Франківську Виставку ще після Франківського Ювілейного Концерту в „Карнеґі Гол", який розпочнеться о 2-ій г. дня.

„ФЕСТИВАЛЬ МОЛОДІ УССР"

З нагоди „50-річчя великого жовтня" в Україні, в якій у 1917 р. большевики не мали найменшого голосу, за постановою ЦК ЛКСМУ відбудеться „Фестиваль молоді УССР", у днях від 23 до 24 вересня. Будуть іти з прапорами і факелами, будуть „ударніше працювати", а в Києві тоді відбудеться, як повідомила „Молодь України" з 6 травня, „мітинґ-клятва учасників Фестивалю і молоді Києва на вірність комуністичній партії і радянській державі"...

ПРОГРАМА ЗАКІНЧЕННЯ ВИСТАВИ КНИЖКИ і ПРЕСИ та ОБРАЗІВ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ в НЮ ЙОРКУ

В суботу, 13-го ТРАВНЯ ц. р. год. 6-та веч. доповіді:

1. Українське книгарство і книготоргівля — ред. Б. КРАВЦІВ
2. Українська книжка в амер. публічних бібліотеках та українське громадянство — д-р Р. БОРКОВСЬКИЙ (Т-ва Українських Бібліотекарів(.
3. Кінцеве слово — від Президії НТШ — ред. Іван КЕДРИН
4. Висвітлення фільму: Мистецтво ілюстрованої книжки.

В неділю 14-го травня ц. р. вистава книжки і преси буде ВІДКРИТА для відвідувачів від год. 5:30 до 9-ої веч. Це остання нагода оглянути цю першу виставку друкованого слова в Метрополії та заслухати цікавих доповідей.

ВИСТАВА ВІДКРИТА в Українському Народному Домі в Ню Йорку

Вступ вільний. Виставовий Комітет

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. ОСИПА КРАСІНСЬКОГО

б. учасника визвольної боротьби України, б. довголітнього голови славного Товариства „Міщанська Бесіда" в Стрию, що гуртувало 500 стрийських міщан, члена виділів багатьох українських Товариств і сердечного Друга мого та моєї родини, складаю 10.00 долярів на Дар Українському Воєнному Інвалідові.

Юрко ГАРАСИМІВ
Монтреал, Канада

Ню Бронсвик і околиця

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — ВІДДІЛ 65
ООЧСУ — ВІДДІЛ 33

запрошують Вас з Родиною на

ВЕСНЯНУ ЗАБАВУ

в суботу, 20-го травня 1967 р.

в BALLROOM – 1 EAST FRANKLIN VOL. FIRE CO.

при Pine Grove Ave., Somerset Franklin Twp, N.J.

Оркестра Б. ГІРНЯКА Буфет в заряді ВП. ПАНЬ.

Початок о год. 8:30 веч.

Пластова Станиця Ню Йорк

подає до відома, що

ЗГОЛОШЕННЯ НА ЦЬОГОРІЧНІ ТАБОРИ в ІСТ ЧЕТГЕМ

приймається

до 31-го травня 1967 р.

в ПЛАСТОВІЙ КАНЦЕЛЯРІЇ кожної середи і п'ятниці від год. 6 до 8 веч. та в суботу від год. 12 до 3 по пол.

Реченці таборів: для пластунок — новачки і юначки — 30-го липня до 26-го серпня.

Для пластунів — новаки і юнаки — (учасники і прихильники) від 1-го липня до 29-го липня. Юнаки розвідувачі і скоби — 1-го липня до 22-го липня.

СТАНИЧНА СТАРШИНА

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ в ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж.

— влаштовує —

ВЕЛИКУ ВЕСНЯНУ ЗАБАВУ

яка відбудеться

в суботу, 13-го травня 1967 р.

в приміщенні

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

в Елізабет, Н. Дж., 314 Фултон вул.

ГРАЄ ЗНАМЕНИТА ОРКЕСТРА.

Початок о 8-ій год. веч.

Запрошує всіх — КОМІТЕТ

Окружна Рада СУА в Шикаґо

— влаштовує —

в суботу, 20-го травня 1967 р.

в ЗАЛІ ШОПЕНА

о год. 1:30 по пол. для шкільних дітей
о год. 7:30 веч. для громадянства

ПОКАЗ ІСТОРИЧНОЇ НОШІ

— відтворений —

64-им ВІДДІЛОМ СУА в НЮ ЙОРКУ ОДЯГАМИ, ЖИВИМ СЛОВОМ і ТАНКАМИ

Квитки до набуття у Видавництві Денисюка, Українській Книгарні, Дельті та при касі.

УВАГА! УВАГА!

Всі Українці-Американці!

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВЕТЕРАНИ ПОСТ Ч. 7 в НЮ ЙОРКУ

закликають всіх Українців-Американців взяти участь у

МАСОВІЙ ПАРАДІ

що відбудеться

в суботу, 13-го травня 1967 р.

ЩОБ ДОКАЗАТИ НАШУ ПІДДЕРЖКУ ЗБРОЙНИМ СИЛАМ ЗДА У В'ЄТНАМІ

ВСІ УКРАЇНЦІ збираються при 93-ій вул. і Медісон Евеню Схід о год. 11-ій ранку. Всі Українські Організації формуються зараз після Українсько-Американських Ветеранів.

АМЕРИКАНЦІ ЗА ВИЗВОЛЕННЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ, ІНК.
Український Відділ
СПІЛКА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ
Крайова Управа

закликають Членство й Українське Громадянство до масової участи в

ПРОТИКОМУНІСТИЧНІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ

що її влаштовують американські патріотичні організації під проводом Американського Леґіону

в суботу, 13-го травня 1967 р.

по П'ятій Евені від 95-ої до 62-ої вулиці в Ню Йорку

під кличем

„Підтримаймо наші Збройні Сили у В'єтнамі"

Збірка на розі 95-ої вулиці і 3-ої Евню о 10:30 ранку

Нашою масовою участю в Маніфестації підтримаймо американський Уряд в його в'єтнамській політиці. Даймо моральну підтримку американським Збройним Силам, які стоять у боротьбі з комуністичним імперіялізмом на чолі з Москвою.

АВПН — Український Відділ
СВУ — Крайова Управа

ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ бувших професорів, учениць і учнів всіх середніх шкіл

МІСТА ТЕРНОПОЛЯ

— відбудеться —

в днях 10 і 11 червня 1967 р. на Союзівці

Просимо Шановних Професорів, Учениць і Учнів зголошувати свою участь з родинами та замовляти кімнати безпосередньо на СОЮЗІВЦІ — листовно, або телефонічно на адресу:

Ukrainian National Association Estate
Kerhonkson, N.Y. 12446, Tel.: (914) 626-5641

Ціна кімнат враз з одноденним прохарчуванням від 9.50 до 12.50 дол. від особи. Діти до 12 літ половина ціни, до двох літ безплатно.

Реєстраційна оплата: квиток на бенкет і забаву від учасника Зустрічі виносить 7.00 дол.

З огляду на брак точних адрес і повної листи імен — окремих запрошень Комітет не буде висилати.

ЗА Організаційний Комітет:

Мгр. Марія Боднар-Ржеиецька, секретар — Д-р Роман Мороз, голова
Мгр. Зенон Корчинський, організаційни референт — Д-р Роман Осінчук, містоголова

ВЕЛИКОДНІ КУРЧАТА І ВИСТАВКА КНИЖКИ У НЮ ЙОРКУ

Перед Великоднем малим дітям купують для потіхи маленькі курчатка. Так хтось зробив і для дітей панства Гурин у Тінеку, Н. Дж. За місяць курчатка підросли. Однак надворі їх не вільно тримати, а в хаті вони почали заваджати. Діти ідуть до школи і лишають маму з курчатами на цілий день в клопоті.

Приїхала пані Гурин до „Сурми" і попрохала, щоб я її вирятував з клопоту: забрав я від неї ті курчатка, або порадив, де могла б їх позбутися. Я пожартував, кажу: „Зваріть їх". Пані Гурин зробила великі очі: „Не можемо цього зробити! Мої діти цього ніколи не забули б, і напевно ніколи не їли б курячого м'яса. Візьміть їх від нас, вам заплачу за труд".

Я згодився вирятувати пані Гурин з того клопоту, думав, що в недалекій від мене околиці на курячій фармі живі курчата приймуть. Прецінь я ніколи не відмовляюсь, коли хтось мене закличе, щоб забрав зайвий рій з бджолами.

Поїхав до фармера з тим живим добром, але там замахали руками: „Відчепіться з своїми курчатами, ми маємо цей клопіт щороку по великодніх святах. Люди накуплять для дітей курчат, а потім хочуть їх позбутись. Ми не можемо брати чужих курей до своїх. І не хочемо їх позбавляти життя".

Забрав я курчата таки до себе, зробив для них курник, дав їм пити і їсти. Курчата дуже веселі, підскакують, порпаються, дзьобають, тішаться життям. Але хто буде їх доглядати, як треба буде десь виїхати на тиждень?

Тепер про Виставку книжок у Ню Йорку. Задумали добрі люди влаштувати цю виставку, як роблять усі культурні народи. Винайняли велику залю Українського Народного Дому, удекорували й. Участь у Виставці взяли 20 видавництв і 50 малярів із своїми малюнками. Нема куди краще. На відкриття прибуло 50 осіб, на другий день було трохи менше. На жаль, це були ті самі, що завжди відвідують книгарні. Як заохотити тих, що зрідка заходять до книгарень?

Тим часом весна йде. Хто не вийде до парку, поза місто, не побачить веселої весни. Квіти, зела, всякі рослини пнуться з землі, сонце вітають. Весна буває раз на рік. Треба її використати Богу подякувати за те чудо. Така й весняна виставка українських книжок і образів — подібну хіба можна побачити раз у житті. Все це близько, вигідно, майже безкоштовно для відвідувача. Не відвідати цієї виставки, це так, як не побачити чуда весни. Організатори Виставки сидітимуть там до 14-го травня, пильнуватимуть, турбуватимуться. Так само, як я з курчатами. Але може це все вийде на добре?

М. Сурмач

НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ В УВАН

Ню Йорк. — Економічно-правничий відділ УВАН влаштовує доповідь Степана Процюка „Проблеми Заселення і розвитку промисловости Сибіру", що відбудеться в суботу 13-го травня 1967 року, о 6 год. 30 хв. веч. в приміщенні Академії.

З ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Ню Йорк. — В рямцях викладів на Українському Народному Університеті, де вже читали лекції д-р Петро Мірчук, поет Євген Маланюк, проф. Іван Вовчук та ін., у суботу 6 травня в Домі ООЧСУ відбувся виклад Леоніда Полтави „Тема УПА в українській поезії", з рецитаціями творів поетів-співців та багатьох закордонних українських поетів у виконанні п-ні Олени Футали і п-ні Євгенії Єнсен. Присутніх близько 100 осіб. Об'єднання Жінок ООЧСУ зробило перерву в своїх нарадах, щоб прослухати виклад, попереджений вступним словом голови 2-го Відділу ООЧСУ Миколи Твардовського і заключним словом голови Осередку СУМА Корнелія Василика.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк 149 - 2 Ave.

● З Літературно-мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 12 травня ц. р. відбудеться там доповідь інж. Івана Жуковського на тему „Композитор Ізидор Воробкевич". Промовлятиме теж пані Стефа Нагірна: „З моїх музичних споминів". Початок о год. 8 веч.

Український Спортовий Клюб в Ню Йорку

— влаштовує —

в суботу, 20-го травня 1967 р.

ВЕСНЯНУ СПОРТОВУ ЗАБАВУ

в залі

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ, 142 Друга Авеню, НЮ ЙОРК

В програмі: Велика виграшка УСК-у. Виграшка кольорової телевізії.

Оркестра п. В. БОСОГО. ПОЧАТОК о год. 9-ій веч.

Просимо замовляти столи в домівці УСК-у.

Членів, Симпатиків та все Українське Громадянство запрошує — Управа УСК-у

ПОДЯКА

Восьмого квітня 1967 р. з волі Всевишнього, відійшов від нас у Вічність Найдорожчий МУЖ, Улюблений БАТЬКО, БРАТ і ВУЙКО

бл. п. д-р мед.
РОМАН НЕСТОРОВИЧ

В днях великого горя і втрати, багато наших Знайомих, надзвичайною жертвенністю власного часу і зворушливою щедрістю духа, улегшили нам нести наш хрест, за що всім Їм складаємо цю щиру подяку.

В першій мірі дякуємо Впр. Отцю Константинові Молодевичові, Пароxові Укр. Гр. Кат. Церкви у Вільмінґтон, Дел., за відвідини Покійного у шпиталі, за похоронні поради, за відправу Парастасу, похоронної Служби Божої і відправу над могилою.

Не маємо слів, які могли б вистарчаючо висказати нашу вдячність Д-рові Олегові Слюзареві за духову підпору, незчислимі жертви часу і труду, за сердечні прощальні слова при домовині, і за це, що разом з нами відпровадив Покійного на місце Вічного Спочинку.

Зокрема дякуємо Панові І. Мерені за його щире українське серце і батьківську опіку по нашій втраті.

Дякуємо Панству Зенонові і Ладі Гусар, дорогим Приятелям, за їх розраду у нашому смутку, за всю поміч, за участь у похоронних обрядах, і за це, що з нами у смутку відпровадили Покійного на місце Вічного Його Спочинку.

Наша щира подяка Панам Василеві і Ярославові Гусарам, що прибули з так далека, щоб вшанувати пам'ять Покійного у Парастасі, а Панству Василеві і Дарії Гусар, будемо до смерти вдячні, що прийняла нас у свій дім і влаштували післяпохоронну тризну.

Зокрема щиро дякуємо Панству Петрові і Нусі Візнякам і Панству Степанові і Вірі Візнякам, нашим дорогим Приятелям, які з нами переживали горе втрати, за їх слова розради, участь у Парастасі і прегарні квіти.

Дякуємо Вп. Паням із Союзу Українок у Вільмінґтоні, за теплі слова співчуття, за участь у похоронних відправах і пропам'ятну жертву на добрі цілі.

Рівнож дякуємо Укр. Лікарському Товариству, за вислови співчуття і квіти.

Сердечно дякуємо всім тим, що взяли участь у похоронних обрядах і молилися з нами до Всевишнього за упокій душі нашого Найдорожчого Мужа, Ватька і Брата, — всім, що склали свої жертви на Служби Божі, прислали квіти, чи вшанували пам'ять Покійного жертвуючи на потреби наших установ. З глибини серця дякуємо нашим Кревним і всім, що відпровадили нашого Дорогого Опікуна на місце Його Вічного Спочинку.

Вкінці дякуємо всім тим, які листовно, телеграфічно, і особисто висловами співчуття, підтримали нас на дусі і не забули у хвилинах розпучливої втрати.

Нехай Милосердний Бог, винагородить Їх стократно за Їх добре серце.

Дружина — ЯРОСЛАВА
Донька — ІРЕНА
Сестра — ЯРОСЛАВА МАНДЮК
з Родиною в Україні

Під голосіння трембіт, Ґазди і Ґаздині Зеленої Гуцульщини клонять в покорі Свої голови перед Маєстатом Смерти

†

ҐАЗДИНІ-ГУЦУЛКИ

ВАЛЕНТИНИ ГАВРИЛЮК

дружини Друга Михайла, Першого Ґазди у Ворохті, Україна, та Матері трьох Сиріток-Гуцулят, що не діждавшися „ГУЦУЛЬСЬКОГО ХРАМУ" на Союзівці, невадійно відійшла до Вічної Гуцульської Ватри!

Нехай Небесні Плаї стеляться Їй шовковими косицями!*

ГУЦУЛЬЩИНА — Т-во Гуцулів-Верховинців
ГУЦУЛЬСЬКА РАДА

Дано в День Гуцульського Храму св. Юрія-Переможця на Союзівці.

* (Шовкова косиця — нім. едельвайс, пол. шаротка).

Головна Управа Українського Лікарського Товариства Північної Америки

повідомляє, що

З'ЇЗД ДЕЛЕҐАТІВ УЛТПА (12-ті Загальні Збори)

— відбудуться —

в днях 27-го і 28-го травня 1967 року

(в суботу і неділю)

на „Союзівці", Оселі УНСоюзу в КЕРГОНКСОНІ, Н. Й.

ПРОГРАМА З'ЇЗДУ

П'ятниця, 26-го травня 1967

Год. 7:00-11:00 веч. — Реєстрація учасників З'їзду.

Субота, 27-го травня 1967

Год. 8-ма ранку — Реєстрація учасників З'їзду.

Год. 9-та ранку

1. Відкриття З'їзду
2. Вибір Президії З'їзду
3. Затвердження порядку нарад.
4. Затвердження протокому попереднього З'їзду
5. Затвердження новоприйнятих членів УЛТПА
6. Вибір Комісій
7. Звітування Керівних Органів УЛТПА
8. Звіт Головного Редактора „Лікарського Вісника"
9. Звіт Контрольної Комісії
10. Звіт Товариського Суду.
11. Дискусія над звітами
12. Уділення абсолюторії уступаючим Керівним Органам УЛТПА
13. Вибір Керівних Органів УЛТПА

Год. 1-ша по пол. — Перерва, Спільний обід.

Год. 2-га по пол.

14. Дискусія над проєктом нового статуту УЛТПА і його затвердження.
15. Дискусія над поправками до Правильника Стипендійного Фонду і їх затвердження.
16. Внески й запити.
17. Програмова промова новообраного Голови УЛТПА
18. Закриття нарад З'їзду

Год. 8-ма веч.

Бенкет і Равт

Неділя, 28-го травня 1967

Год. 9:30 ранку — Богослуження
Год. 10:30 ранку — Ділова Конференція, наради Секцій і Комісій УЛТПА
Год. 1-ша по пол. — Спільний обід
Год. 2-га по пол. — Продовжування передполудневих нарад

СПІЛЬНЕ ЗАСІДАННЯ представниць СЕКЦІЇ ДРУЖИН ЛІКАРІВ при Відділах УЛТПА відбудеться в суботу, дня 27-го травня 1967 року о год. 3-ій по полудні. Кімнати проситься замовляти завчасу безпосередньо в Адміністрації „Союзівки":

TWELFTH CONVENTION OF THE UMANA
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION ESTATE, KERHONKSON, N.Y. 12446
Tel.: (914) 626-5641

Управа „Союзівки" запевнить транспорт від автобусової зупинки у New Paltz, N.Y., якщо одержить повідомлення про годину прибуття.

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ УЛТПА:

Д-р Богдан ОЛЕСНИЦЬКИЙ, голова — Д-р Тарас ШЕҐЕДИН, секретар

ШИКАҐО!

Неділя, 21. травня 1967 р. о 4-ій год. по пол.

Лейн Текнікал Гайскул
2400 Вест Адисон Авеню
Шикаґо, Ілл.

ПІД ПАТРОНАТОМ ЇХ ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ КИР ЯРОСЛАВА ҐАБРА
ЗАХОДАМИ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ПАРОХІЙ ШИКАҐО — ВІДБУДЕТЬСЯ

ВЕЛИКИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

в пошану Їх Еміненції Блаженнішого Верховного Архиєпископа

Кир ЙОСИФА Кардинала СЛІПОГО

ШИКАҐО!

Квитки вступу: 5 дол. — резервовані, 3 і 2 дол., 1 дол. — балкон для дітей. Передпродажа квитків при парафіях та в день концерту в касі.

В програмі беруть участь: парохіяльні хори, діти з парохіяльних і українознавчих шкіл, маестро Григорій Китастий (бандура), д-р Іван Рудавський (баритон), Осип Гошуляк (бас), молодий фортепіяновий віртуоз Богдан Сперкач.

Промови виголосять: Впр. о. Павло Іваків, парох укр. кат. церкви в Бофало і Впр. о. Петро Скриньковський, декан Укр. Кат. Колеґії в Стемфорді.

СПОРТ

редагує В. СОХАН

ТУРНІР ВІДБИВАНКИ ЗА ПЕРШІСТЬ УСЦАК

В суботу, 13-го травня, на „Союзівці" в Кергонксоні, Н. И., відбудеться турнір відбиванки дружин чоловіків та жінок за першість Української Спортової Централі Америки і Канади. Турніром, який почнеться о год. 10-ій ранком, кермуватиме ланковий відбиванки СУАСТ-Схід д-р Михайло Снігурович та визначена ним Суддейська Комісія. До участи в турнірі допущені по дві чоловічі і жіночі дружини з кожної Делеґатури Централі.

ПЛЕНУМ УСЦАК

Управа Української Спортової Централі Америки і Канади скликає на суботу, 13-го травня, на „Союзівці" Пленум УСЦАК, на який запрошено всіх членів Управи, Членів Ради УСЦАК, та Членів Управ Делеґатур — СУАСТ-Схід, СУАСТ-Північ і СУАСТ-Канада. Початок Пленуму о год. 7-ій вечора.

„ТРИЗУБ", ФІЛЯДЕЛЬФІЯ — „ДАНДІ", ШОТЛЯНДІЯ

В неділю, 14-го травня, о год. 4-ій по полудні на грищі Едісон Гай Скул Стадіону при 29-ій і Камбріа вулицях у Філядельфії відбудуться міжнародні футбольні змагання між відомою дружиною „Данді" із Шотляндії і чотирократним першуном ЗДА „Тризубом", Філядельфія. „Тризуб" виступить до цієї зустрічі в своєму найкращому складі із двома новими змагунами: Петром Штубе і Карлом Карранца.

— о —

ІСНУВАННЯ „ТРИЗУБА" ЗАГРОЖЕНЕ

Один із членів Проводу Проф. Ланки футболу „Тризуба" заявив авторові цих рядків у розмові про змагання „Тризуба" із „Данді" таке: „Дальший розвиток „Тризуба" буде у великій мірі залежним від того, скільки глядачів прийде на ці міжнародні змагання „Тризуба". Ці змагання будуть показником, чи серед нашої громади є вистачальна скількість осіб, які розуміють та доцінюють пропаґандивну працю „Тризуба" і готові „посвятитися" для його піддержки та прийти на його змагання.

Впродовж останнього десятиріччя „Тризуб" провів велитенську працю на полі пропаґанди українського імени в Америці завдяки великій самопосвяті вузького кола своїх працівників та завдяки тому, що вірний гурт приблизно 500-700 прихильників постійно відвідував його змагання. В нових умовинах, які заіснували із постанням у Філядельфії нової професійної дружини у так званій „непризнаній" лізі, дотеперішнє число глядачів на змаганнях „Тризуба" є невистачальним. „Тризуб" зможе вдержати у футболі ЗДА своє чільне становище лише тоді, коли число його симпатиків — постійних глядачів поважно зросте."

Маємо надію, що на міжнародні змагання „Тризуба" із „Данді" в наступну неділю у Філядельфії прийдуть також ті громадяни, які звичайно не цікавляться футболом, розуміючи, що тут йдеться не про саму спортову атракцію, але про використання могутнього засобу популяризації українського імени в ЗДА та про матеріяльну і моральну піддержку „Тризуба".

Я. Татомир

— о —

СПОРТОВА ЗУСТРІЧ ТРЬОХ ГЕНЕРАЦІЙ

Після історични футбольних змагань Української Збірної ЗДА і Канади з Данді, що їх спонзором був УН-Союз, 21 травня в Нюарку відбудеться чергова велика, цим разом чисто українська, спортова зустріч, участь в якій візьмуть дружини чотирьох Спортових Товариств ЗДА і Канади. В програмі тієї зустрічі визначено такі футбольні змагання:

Чорноморська Січ (Юнаки) — Український Спортовий Клюб (Юнаки) Ню Йорк — тобто наймолодша ґенерація в більшості народжена в ЗДА.

В другій грі зустрінуться — Ч. Січ (аматори) — Дніпро, Балтімор, склади яких зложені здебільша із футболістів народжених на переходовій еміґрації в Німеччині, Бельгії і ін. европейських країнах.

До третіх і найголовніших змагань дня виступлять кол. українські футбольні „зірки" які в останніх десятиріччях змагалися в СТ „Україна" Торонто і Ч. Січ та Січ Елізабет. Змагання „олдбоїв" в Нюарку і опісля відплатні в Торонті, проходитимуть за Чашу, що її уфундував 214 Відділ Українського Народного Союзу Ч. Січ в Нюарку. Рішатиме краще відношення точок, воріт. Наші канадійські гості приїжджають автобусом до Нюарку в суботу 20 травня. Провід СТ „Україна" Торонто подав нам список складу своїх „олдбоїв", до якого входять:

Ф. Семенюк (Ріміні, СТ „Україна" Торонто), О. Мандрик (Сян-Перемишль, Січ — Садбури), Г. Ригайло („Україна" Зальцбурґ, „Україна" Т-то), О. Дрогобицький (Чорногора — Авґсбурґ, „Україна" Т-то), Б. Опалевич (Беркут — Н. Ульм, „Україна" Т-то), Я. Коваль (Тризуб і „Україна" Т-то), А. Шапка (Дніпро — Корнберґ, „Україна" Т-то), Я. Мочерняк (Леви — Мітенвальд, „Україна" Т-то), Б. Гуль (Дніпро — Байройт, „Україна" Т-то), В. Ігнатович (Орлик — Берхтензґаден, „Україна" Т-то), В. Лесюк (Пролом — Станиславів, Ріміні, „Україна" Т-то), М. Маланюк (Дніпро — Корнберґ, „Україна" Т-то), С. Габа („Україна" Т-то), В. Закалужний (Сян — Перемишль Оберліґа — З. Німеччина, репрезентант Канади, „Україна" Т-то), В. Дичківсь (Ріміні, „Україна" Т-то), Л. Дичківський (Ріміні, „Україна" Т-то), О. Стецьків („Украина — Львів, Ріміні, Оберліґа — Німеччина, Бельгія, Франція, репрезентант Канади, „Україна" Торонто і Монтреаль), В. Борецький (Поділля — Тернопіль, „Україна" З. Німеччина), М. Береза (репрезентант Канади, „Україна" Т-то), А. Горський (Довбуш — Чернівці, Довбуш — Коломия, Оберліґа Німеччина, Тризуб і „Україна Т-то).

Із Комітету „олдбоїв" Січей ми отримали список змагунів, із зазначенням тільки наших Спортових Товариств, в яких вони виступали тут в ЗДА:

Б. Чапля (ланковий Ч. Січі), К. Гевко (УСК Н. И., Січ-Елізабет, Ч. Січ), М. Шманько (Січ-Еліз., Ч. Січ) В. Гарасим (Тризуб — Філядельфія, Січ — Еліз.), З. Шпон (УСК Н. И., Ч. Січ), Вік. Каздоба (Ч. Січ), В. Кобзяр (Русь Ужгород, „Україна" Львів, тут в ЗДА деякий час тренував Січ Еліз.), Р. Бойко (Ч. Січ), Бакун (Ч. Січ), Я. Бренич (Ч. Січ), Ю. Гельбіґ Ч. Січ), Є. Чижович (Тризуб — Філядельфія, Січ — Елізабет, УСК Н. И., „Україна" — Монтреаль), І. Чижович (Тризуб — Філядельфія, Січ — Елізабет), О. Олинець (УСК Н. И., Січ — Елізабет), В. Марчук (Тризуб Філядельфія, Січ — Елізабет), Б. Марчук (Тризуб — Філядельфія, Січ — Елізабет, Ч. Січ), В. Маркусь (УСК Н. И., Січ — Елізабет, Ч. Січ), С. Лютак (Січ З. Німеччина, УСК Н. И., Січ — Елізабет), Р. Павлюк (УСК Н. И.), М. Панкевич (УСК Н. И,, Січ — Елізабет), І. Маланчук (УСК Н. И., Січ — Елізабет), О. Наливайко (УСК Н. И., Ч. Січ), В. Сохан (УСК Н. И., Січ — Елізабет). Селекційний Комітет „олдбоїв" Січей: інж. А. Лапичак, Ю. Гельбіґ і В. Маркусь.

Із Комітету „олдбоїв" Сі-

О. Твардовський

ТАРЗАН, , Ч. 5807. Шукає дивних створінь.

— Так, продовжував професор Тейт, узбережжя кістяків — це таємнича країна, неродюча і незаселена...

— Але чому антрополог має цікавитися незалюдненою територією? — запитував Тарзан.

— Прошу мені вибачити, — сказав Тейт. — Існують поголоски, що якісь створіння там живуть... Дивні потвори, які мають ґротескову подібність до людини!